

Täysistunto

Torstai 7.6.2018 klo 16.05—18.28

Täysistunto alkoi klo 16.05. Täysistunto päättyi klo 18.28.

Puhetta johtivat puhemies Paula Risikko (16.05—17.58) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (17.58—18.28).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Juha Sipilä
valtiovarainministeri Petteri Orpo
kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen
opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen
asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen
työministeri Jari Lindström
sisäministeri Kai Mykkänen
sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila
eurooppa-, kulttuuri- ja urheiluministeri Sampo Terho
oikeusministeri Antti Häkkänen
ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Anne-Mari Virolainen

Puhemies Paula Risikko: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen paikalla olevalle ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Olkaa hyvä.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys valinnanvapaudesta sote-uudistuksessa (Johanna Ojala-Niemelä sd)

Suullinen kysymys SKT 88/2018 vp

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Kyselytunnin aloittaa sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä, edustaja Ojala-Niemelä. — Olkaa hyvä.

Keskustelu

16.06 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilän hallitus asetti hallitusohjelmassaan sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen uudistamisen tärkeimmäksi tavoitteekseen. Hallituksen sote-malli on kuitenkin muuttunut paljon siitä, mitä kirjoitettiin hallitusohjelmaan. Vielä hallitusohjelmassa tämä uudistus porrastettiin niin, että ensin tuli toteuttaa palvelurakenteen uudistus, sitten yksikanavainen rahoitus ja vasta viimeisenä valinnanvapaus. Nyt pääroolin sote-uudistuksessa on ottanut valinnanvapaus. Ilman kokoomuksen jääräpäisesti ajamaa markkinavetoista valinnanvapausmallia koko sote-uudistus olisi ehkä valmis.

Pääministeri Sipilä, kun nyt arvioitte kulunutta vaalikautta, oletteko sitä mieltä, että hallituksen kannatti ryhtyä tähän valinnanvapausseikkailuun, joka uhkaa johtaa koko sote-uudistuksen vaarantumiseen?

16.07 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä hallitusohjelmassa on sovittu myöskin valinnanvapaudesta, ja se on ollut koko ajan meillä keskusteluissa mukana. [Kari Uotila: Missä järjestyksessä?] Se, missä järjestyksessä ja missä vaiheistuksessa sitä tehdään, siitä tässä nyt on ollut kysymys. Missään tapauksessa tämä ei ole se keskeisin osa, vaikka se keskusteluissa kyllä on keskeisin osa. Valinnanvapauden voisi kiteyttää sillä tavalla, että sillä tavalla me saamme painopisteen perusterveydenhuoltoon, koska siellä jonot lyhenevät, ja sillä tavalla myöskin sairauksia pystytään ennaltaehkäisemään, hoitamaan aikaisemmin ja saamme sieltä erikoissairaanhoidosta siirrettyä painopistettä perusterveydenhuoltoon. Tämä on keskeinen osa tätä uudistusta, ja eduskunnassa sitä nyt käsitellään.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.08 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On kovin vaikea uskoa, pääministeri, vakuutteluanne siitä, että hallituksella ei olisi käynnissä todellinen valinnanvapausseikkailu — sekoiluksikin sitä voisi kutsua. Vain yksi esimerkki niistä riskeistä, joita te olette tietoisesti uudistuksessanne ottamassa, on EU-notifikaation sivuuttaminen. Te olette luomassa tähän maahan sote-mallia, joka voi myöhemmin kumoutua EU:n kilpailulainsäädännön vastaisena. Myös korkein hallinto-oikeus ja perustuslakivaliokunta ovat kiinnittäneet tähän huomiota.

Arvoisa pääministeri, miksi olette edelleen sivuuttamassa niin korkeimman hallinto-oikeuden kuin perustuslakivaliokunnankin ohjeistuksen siitä, että sote-mallinne EU-lainsäädännön mukaisuus pitäisi selvittää? Eikö teitä huolestuta mahdolliset vahingonkorvausvaateet, jotka lankeavat veronmaksajien maksettaviksi piittaamattomuutenne takia?

Puhemies Paula Risikko: Kuka vastaa? Pääministeri Sipilä, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

16.09 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä EU-notifikaatio, sen tekeminen, vaaditaan silloin, jos tässä uudistuksessa olisi kiellettyä valtiontukea, joka vääristäisi kilpailua. Hallitus on tehnyt huolellisen arvion neljässä eri ministeriössä: TEMissä, valtiovarainministeriössä, oikeusministeriössä ja sosiaali- ja terveystieteiden ministeriössä. Ja nämä arviot ovat johtaneet siihen, että tässä ei ole sellaista kilpailua vääristävää valtiontukielementtiä, joka vaatisi EU-notifikaation. Tämän on valtionhallinnon ministeriöiden virkamiehet [Susanna Huovinen: Entä perustuslakivaliokunta?] huolellisesti arvioineet ja tähän johtopäätökseen ovat tulleet, ja sen mukaisesti hallitus on myöskin toiminut.

16.10 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Sipilä, perustuslakivaliokunta on kanssanne eri mieltä. [Kokoomuksen ryhmästä: Ei!] Mitä tapahtuu, jos hallitus ei vie sosiaali- ja terveystieteiden markkinamallia Euroopan komission arvioitavaksi? [Sari Sarkomaa: Edustaja ei ole lukenut PeVin lausuntoa!] Mitä tapahtuu, jos sote-uudistus on Euroopan unionin kilpailulain vastainen? Tiedossa on myös se, että Euroopan unionissa odottaa jo valituksia tulevasta sote-uudistuksesta, [Oikealta: Mites Ruotsissa?] ja tiedossa on myös se, että jos nämä valitukset menevät läpi, riskinä on, että sote-uudistus joudutaan joiltakin osin jopa purkamaan. Miksi otatte tämän riskin?

16.11 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin hallitus ja ministeriöt tekevät vastineen noihin perustuslakivaliokunnan lausunnossa oleviin huomioihin, myöskin tästä EU-notifikaatiosta, ja näillä näkymin saamme tuon vastineen ensi viikolla tänne valiokuntaan. Eli otamme siinä kantaa asiaan ja perustelemme myöskin huolellisesti, miksi näin on toimittu. Olemme myöskin olleet virkamiestasolla yhteydessä komissioon, ja komissiosta on virkamiestasolla kerrottu, että he eivät ota tätä asiaa käsittelyyn, että alkää jättäkö hakemusta.

16.12 **Merja Mäkilä-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yksi hallituksen alkuperäisistä tavoitteista oli 3 miljardin kustannussäästöjen toteuttaminen. Nyt näyttää kuitenkin siltä, että uudistuksella ei tulla saavuttamaan tuota säästöavoitetta — taitaa käydä pikemminkin päinvastoin. Arvoisa pääministeri, valtiovarainministeri kertoi toukokuussa, ettei tarkoituksenaan ole saada säästöjä aikaan, ja myös valtiovarainministeriöstä on kerrottu, ettei tämä valinnanvapaus tuo nyt niitä säästöjä. Kysynkin, arvoisa pääministeri: onko mitään järkeä tehdä sellaista valinnanvapausmallia, joka on teidän uudistuksenne alkuperäisten tavoitteiden vastainen? [Sari Sarkomaa: Se vahvistaa palveluita!]

16.13 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja on nyt ymmärtänyt ihan väärin sen, mitä olen sanonut, tai haluaa ymmärtää väärin. Olen sanonut sen, että valinnanvapaus on nimenomaan tarkoitettu, kuten pääministeri sanoi, siihen, että me saamme ihmiset pois jonoista, joissa he tänä päivänä joutuvat olemaan, nopeammin hoitoon. [Timo Heinonen: Sitäkö te vastustatte?] Valinnanvapaus nimenomaan on tarkoitettu tähän, ja siinä alkuvaiheessa, siinä kohdassa sitä hoitoketjua se saa jopa maksaa, jotta ihmiset pääsevät hoitoon. Mutta valinnanvapaus, sen myötä, että ihmiset pääsevät pois jonoista sairastamasta hoitoon ja tervehtyvät, säästää itsensä takaisin. Ja kun me teemme hyvää yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyötä — jota va-

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

linnanvapausmalli tuo myöskin mukanaan — sekin tuo tuottavuutta ja laatua ihmisille ja niitä parempia palveluita. Minä en ole koskaan sanonut, että 3 miljardin säästö olisi tämän tähden uhattuna. 3 miljardin säästö on täysin mahdollista saavuttaa. Nyt on oleellista se, että perustuslakivaliokunnan toiveet luetaan hyvin huolella ja hallituksen vastineessa ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan työssä [Puhemies koputtaa] löytyy malli, jolla myöskin tämä rahoitusraami pitää.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys sote-palveluista sgei-palveluina (Touko Aalto vihr)

Suullinen kysymys SKT 89/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Myöskin vihreällä eduskuntaryhmällä oli sote-uudistukseen liittyvä kysymys. Edustaja Aalto.

Keskustelu

16.14 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! Ruotsissa terveysfirmojen voitontavoittelua harkitaan rajoitettavaksi. Helsingin Sanomien mukaan pääomasijoittajien katseet kääntyvätkin nyt Suomeen, jossa tällaista keskustelua ei edes käydä. Keino voittojen rajoittamiseen on olemassa, ja se on sote-palveluiden määrittäminen yleistä taloudellista etua koskeviksi palveluiksi eli niin kutsutuiksi sgei-palveluiksi.

Perustuslakivaliokunnan mukaan tämä olisi yksi ratkaisu, jolloin EU:n notifiointia, mistä puhuttiin, ei tarvitsisi tehdä. Samalla se rajoittaisi terveysfirmojen voitot kohtuullisiksi. Hyvä valtiovarainministeri Petteri Orpo, miksi hallitus ei ole määritellyt sote-mallissaan sote-palveluita sgei-palveluiksi, ja aikooko hallitus nyt tältä osin muuttaa esitystään, vai ettekö te halua rajoittaa terveysfirmojen voitontavoittelua ja turvata uudistuksen oikeusvarmuutta? [Li Andersson: Eivät varmaankaan halua!]

16.15 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olemme todellakin lukeneet tarkasti, että tässä perustuslakivaliokunnan lausunnossa otetaan esille myös eräänä mahdollisuutena nämä sgei-palvelut. Mutta sitten kun me katsomme meidän maakuntiamme, niin on erittäin vaikea nähdä, että esimerkiksi Uudellamaalla olisi markkinapuutetilanne, johon näitä sgei-palveluita erityisen paljon olisi tarkoitettu käytettäväksi, eli se ei ole kyllä ihan suoraan otettavissa, ja sen takia sitä ei ole aiemmassa valmistelussa otettu huomioon. Mutta tulemme tähän myös perusteellisesti vastaamaan tässä vastineessa, joka ministeriöitten puolelta tulee.

Mitä tulee Ruotsiin ja myös niihin hyviin ja huonoihin uutisiin heidän järjestelmänsä toimivuudesta, niin sen haluan todeta, että meillä on myös tarkkaan kyllä tämän kolmen vuoden valmistelun aikana seurattu sitä, mitä siellä Ruotsissa on tapahtunut, ja meidän omassa mallissammehan pitää pyrkiä estämään ne virheet ja kustannukset ja palvelujen huononukset, joita heillä on tapahtunut.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

16.16 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa pääministeri, pidin teidän vastaustanne äsken hyvin huolestuttavana. Osoititte, että ette ole lukenut perustuslakivaliokunnan lausuntoa, tai jos olette lukenut, niin ette ole kovin vakavasti sitä ottanut. Siellä sanotaan hyvin selvästi, että eduskunnan elikkä tässä tapauksessa sosiaali- ja terveysvaliokunnan on joko hoidettava tämä notifikaatioasia tai sitten selvitettävä näiden sgei-palveluiden mahdollisuutta. [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] Nyt kuulimme ministeri Vehviläiseltä, että sgei-palveluiksi luonnehtiminen ei ole mahdollista, ja pääministeri on sitä mieltä, että notifikaatio ei ole se reitti, mitä tullaan etenemään. Kysynkin: onko hallitus siis valinnut strategiakseen sen, että kaadatte valinnanvapausesityksen perustuslakivaliokunnassa, kun ette aio noudattaa sen ehtoja?

16.17 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt täytyy olla todella tarkkana siitä, lukea tarkasti sitä perustuslakivaliokunnan lausuntoa, mitä se myös meiltä hallitukselta edellyttää. Mutta sitten sen verran pyydän myös edustajaa malttamaan, että kun olemme valmistelemassa tätä vastinetta sosiaali- ja terveysvaliokunnalle, jonka jäsen tekin olette, niin me siellä pystymme arvioimaan ja myös haluamme arvioida tässä vastineessa tarkasti tätä notifikaatioasiasia, joka pitää myös sisällään sitten meidän aiemman kantamme siihen, miksi emme katso, että sgei-palveluita käytettäisiin tässä yhteydessä.

16.17 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palataan hiukan taaksepäin. Sosiaali- ja terveystalouden uudistus tarvitaan alun perin sen takia, että meillä eläkeläiset, työttömät ja pienituloiset eivät pääse riittävän hyvin hoitoon ja perusterveydenhuolto on rapautunut. Kun me laittaisimme sen yhdessä kuntoon, panostaisimme ennalta ehkäisevään hoitoon ja varhaiseen hoitopääsemiseen, [Välihuutoja kokoomuksen ryhmästä] me välttäisimme sairastumisia ja saisimme terveydenhuollon kustannuksia rajoitettua sitä kautta, että hoito on parempaa. No, mitä hallitus on tekemässä? Asiantuntijakuulemiset eduskunnassa ovat olleet murskaavia, koska ajatte kokoomuksen laajaa valinnanvapausmallia eli oikeasti markkinamallia, jossa valinnanvapaus on lähinnä yritysten valinnanvapautta [Susanna Huovinen: Asiantuntijat ovat väärässä! — Kokoomuksen ryhmästä: Höpö höpö!] markkinoida palveluitaan ihmisille ja poimia sieltä markkinoilta itselleen soveltuvimmat asiakkaat. Se johtaa kustannusten kasvamiseen, palveluketjujen sirpaloitumiseen ja siihen, että joudutaan luomaan keinotekoisia rakennelmia, kuten asiakassuunnitelma, joilla estetään teidän mallinne heikkouksia toteutumasta mutta luodaan uusia ongelmia. Esimerkiksi perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että sen oikeudellinen status on epäselvä. [Puhemies: Mikä on kysymys?] Kysymys on, arvoisa puhemies, pääministerille: oletteko valmiita arvioimaan perustuslakivaliokunnan mittavat huolet ja miettimään koko markkinamallin lykkäämistä ja rajoittamista merkittävästi, jotta uudistus voi ylipäätään toteutua?

16.19 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä valinnanvapaudessa myöskin työttömät ja eläkeläiset pääsevät nyt osallisiksi siitä ohituskaistasta, joka on ollut vain työssäkäyville. Eli eläkeläinen tai työtön pystyy samalla lailla nyt valitsemaan julkisen ja yksityisen palvelun väliltä ja sillä tavalla pääsemään nopeasti nimenomaan siihen perusterveydenhuollon palveluun. Eli tämä on kaiken lähtökohtana tässä. Jotkut lyhenevät, tasa-arvoisuus paranee.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Mitä tulee perustuslakivaliokunnan lausuntoon, totta kai hallitus ottaa vakavasti sen ja vastaa niihin kysymyksiin, jotka liittyvät esimerkiksi valinnanvapauden vaihteistukseen, ja hallitus vastineessaan tulee sitten ehdottamaan siihen mallin.

16.20 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Saamani tiedon mukaan Slovakian valtio notifioi etukäteen terveystalvumallinsa, ja itse asiassa siellä menettely on kuitenkin ollut senkaltainen, että kun he muuttivat toimintatapaansa, rahoitus-toimintatapaansa ja nimenomaan tuottajamallia, niin siellä kuitenkin päädyttiin siihen, että hollantilainen yhtiö on valittanut sitten Euroopan unionin tuomioistuimeen notifiikaatiosta huolimatta. Ministeri Orpo, miten te ajattelette tältä pohjalta, mikä tämän notifiikaation painoarvo olisi Suomen osalta? [Touko Aalto: Oikeusvarmuus!]

16.20 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se viimekätinen oikeusvarmuus saadaan kuitenkin vasta EU-tuomioistuimesta, [Kokoomuksen ryhmästä: Näin on!] siis vasta EU-tuomioistuimesta, eli nopeaa reittiä ei edes olisi.

16.21 Ben Zyskowiez kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olin sunnuntaina markkinoilla Hakaniementorilla. [Paavo Arhinmäki: Niin olin minäkin!] Näin siellä edustaja Arhinmäenkin, ja siellä muut kuin Arhinmäki kysyivät minulta, mitä se valinnanvapaus oikein tarkoittaa. Minä selitin näille ihmisille — useat olivat pienituloisia eläkeläisiä — että se tarkoittaa sitä, että voi valita julkisen ja yksityisen palveluntuottajan väliltä perusterveydenhuollossa ja että hinta on sama eli on sama asiakasmaksu. Sitten tietysti selitin, että tämä johtaa siihen, että saatavuus paranee eli jonot poistuvat. Se johtaa myös siihen, että kustannusvaikuttavuus paranee, ja se johtaa myös siihen, että kun kilpaillaan potilaista, niin potilaslähtöisyys, tällainen palveluallttius, paranee. Sen jälkeen nämä eläkeläiset sanoivat minulle, että ”minä en ymmärrä, miksi kukaan tuollaista vastustaa”. [Naurua] No, pitää sanoa, että minäkään en ymmärrä. Ja nyt kysyn ministeri Vehviläiseltä: ymmärrätekö te?

16.22 Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt ymmärrän erittäin hyvin, kun edustaja Zyskowiez kertoi sen minulle.

Mutta vakavasti ottaen, tässä tuli erittäin hyvin se, että valinnanvapauden ideahan on se, että peruspalveluja voidaan vahvistaa. Niillä ihmisillä, jotka eivät tällä hetkellä voi olla muissa kuin julkisen puolen jonoissa, on myös mahdollisuus valita yksityisen tai sitten järjestöjen tuottamia sote-palveluja sote-keskuksesta ja päästä nopeammin lääkäriin. Silloin pystymme vahvistamaan sitä, että peruspalvelut ovat ensisijaisia, ja erikoissairaanhoidon käyttöä toivottavasti tätä kautta myös vähemmän.

Sen haluan todeta, että jos me ajattelemme ihmisiä, niin meistä itse kukin haluaa entistä enemmän korostaa omaa itsemääräämisoikeuttamme siinä, että me voimme itse vaikuttaa niihin palveluihin, joita me tarvitsemme, ja valinnanvapaus antaa siihen hyvät eväät.

16.23 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä hallituksen sote-sekoilua on kyllä vaivannut ainakin se, että hallituksen tarina vaihtuu päivä päivältä. Tästä hyvä esimerkki on se, kun eilen keskustelimme tässä salissa valtion lisätalousarviossa, jossa jälleen 100 miljoonaa euroa varattiin lisää näihin valinnanvapauspilotteihin. Eilen kyseltiin täältä opposition tontilta siitä, kun perustuslakivaliokunta on nyt kahteen kertaan

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

sanonut hallitukselle, että älkää menkö toteutuksen puolelle, ennen kuin yhtäkään lakia on vielä voimassa — perustuslakivaliokunta on siis kahteen kertaan tämän todennut. Eilen ministerit Orpo ja Vehviläinen täällä vakuuttelivat, että eihän tässä ole mitään ihmeellistä ja että kyllä voidaan rahaa tänne kaataa. No, mitäs sitten tänään? Tänäänhän ministeriö on nyt sitten ilmoittanut, että nämä pilotit keskeytetään. [Eduskunnasta: Oho!] Kyllä se kysymys kai kuuluu: miten tässä nyt näin kävi? [Naurua]

16.24 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Taas on väärin ymmärretty. Yhtään [Hälinää] — hyvät edustajat — veronmaksajien euroa ei lähetetä valinnanvapauspilottien rahoitukseen, ennen kuin lait on tässä talossa teidän toimestanne hyväksytty, [Paavo Arhinmäen välihuuto] ei yhtään euroa. Valinnanvapauspilottit on käynnistetty hankkeina, mutta nyt, kun perustuslakivaliokunta on pyytänyt niihin tarkennuksia, sosiaali- ja terveysministeriössä pilottien sisältöjen ja ohjeistuksien kriteerejä tarkennetaan. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei!] Tässä ei ole mitään ihmeellistä, ja teette taas numeron asiasta, joka vain harmittaa teitä, koska valinnanvapaus etenee. [Välihuutoja sosiaalidemokraattien ryhmästä] Pilotit on tarkoitettu siihen, että tämä suuri systeeminen muutos, joka on tarkoitettu ihmisten palveluja varten, niiden kehittämiseen, kuten edustaja Zyskowicz hienosti kuvasi, etenee. Pilotit ovat tapa saada kaikki maakunnat mukaan tähän, jotta päästään eteenpäin. Mutta rahaa ei makseta, ennen kuin lait on käsitelty.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys turvapaikanhakijoista (Juho Eerola ps)

Suullinen kysymys SKT 90/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraava kysymys, perussuomalaisten eduskuntaryhmä, edustaja Eerola.

Keskustelu

16.25 Juho Eerola ps: Arvoisa puhemies! Tuleva EU:n puheenjohtajamaa on Itävalta, jonka johdossa ovat kokoomuksen sisarpuolueen mies Sebastian Kurz ja FPÖ:n Strache. Heidän mielestään turvapaikanhakijoiden ei pidä antaa hakeutua valitsemaansa jäsenmaahan vaan turvapaikkahakemukset on käsiteltävä EU:n ulkopuolelle perustettavissa keskuksissa, aivan kuten perussuomalaisten puheenjohtaja Jussi Halla-ahokin on muuten vaatinut. Samoin Euroopasta käännytettäville suunnitellaan yhteisiä palautuskeskuksia, ja näitä äänenpainoja on viime aikoina kuultu muualtakin Euroopasta. Suomen hallitus haluaa tästä huolimatta luoda eräänlaisen pakolaisautomaatin ja tuoda lisää kiintiöpakolaisia sekä taakanjakoa. Miksi, ministeri Orpo ja ministeri Mykkänen, olette näin tyytymättömiä sisarpuolueidenne arvopohjaan, miksi suljette silmänne muun Euroopan poliittiselta kehitykseltä ja toimitte päinvastoin?

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

16.26 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, vaikka puhuttaisiin kielteisen lainvoimaisen päätöksen saaneista turvapaikanhakijoista, jokaisen ihmisen ihmisoikeuksista täytyy huolehtia. [Susanna Huovinen: Näin se on!] Niillä tiedoilla, joita nyt julkisuuden kautta on käytettävissä Tanskan ja Itävallan valtiojohtajien aloitteista, on erittäin vaikea harjoitus järjestää tällaiset palautuskeskukset EU:n ulkopuolelle sillä tavalla, että meidän ehtomme ihmisoikeuksien kunnioittamisesta täyttyisivät. Mielestäni nimenomaan pitäisi siirtyä järjestelmään, jossa otetaan suoraan pakolaisleireiltä haavoittuvimmassa asemassa olevia ihmisiä, heitä, joita meidän on syytä auttaa selvästi nykyistä enemmän, ja saada tämä rajan yli tapahtuva turvapaikanhaku sivuosaan. Rajan yli tapahtuva turvapaikanhaku väistämättä johtaa haasteisiin, kun tulee runsaasti kielteisen päätöksen saaneita, ja nämä haasteet ovat tietysti näkyvissä siinä, että tällaisiakin aloitteita tehdään.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Eerola jatkaa.

16.27 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Samaan aikaan kun muut Pohjoismaat ovat ilmoittaneet tuntuista kiristyksistä maahanmuuttopolitiikkaan, olette te, sisäministeri Mykkänen, pahoitellut, että EU:n turvapaikkaneuvotteluissa ovat menneet sukset ristiin. Ruotsin demaritaustainen pääministeri Löfven on ilmoittanut maan ottaneen liikaa tulijoita. Suomen hallitus ja osa tätä oppositiota haluaa heitä lisää. Tanska ja Norja ovat merkittävästi kiristäneet maahanmuuttopolitiikkaansa. Ruotsi on ilmoittanut tekevänsä kiristyksiä viimeistään heti vaalien jälkeen. Miksi, sisäministeri Mykkänen, ette seuraa Pohjoismaiden kehitystä, miksi ette ota mallia muusta Pohjolasta? Varför tittar ni inte på Norden?

16.28 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me nimenomaan Ruotsin kanssa hyvin pitkälle samanlaisin argumentein toissa päivänä sisäministereiden neuvostossa ajoimme mallia eteenpäin. Viikko sitten Tukholmassa keskustelin niin maahanmuuttoministerin kuin aiemman maahanmuutosta vastanneen nykyisen sisä- ja oikeusministerinkin kanssa, ja he nimenomaan näkevät, että yhteinen eurooppalainen ratkaisu on ainoa tie siihen, että maahanmuuttoa voidaan hallita, ainoa tie myös siihen, että he voivat sisärajatarkastuksista turvallisesti luopua. Eurooppalainen ratkaisu tarvitaan joka tapauksessa ja sen päälle tarvitaan seuraavassa vaiheessa ratkaisu, jossa tämä rajan yli tulemiseen liittyvä turvapaikanhaku voidaan korvata ennen kaikkea suoraan kohdealueelta. Ruotsi on myös moninkertaistanut pakolaiskiintiönsä määrän 5 000 ihmiseen samaan aikaan, kun he sulkivat etelärajansa ja ovat todella kiristäneet turvapaikanhakupolitiikkaansa. He näkevät tämän niin, että pakolaiskiintiö on se oikea tapa auttaa. Te ilmeisesti näette toisin.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneista (Antero Laukkanen kd)

Suullinen kysymys SKT 91/2018 vp

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Myöskin kristillisdemokraattisella eduskuntaryhmällä on tähän teemaan liittyvä kysymys. Edustaja Laukkanen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.29 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on hyvin ajankohtainen kysymys, ja mediassa on jopa käytetty tästä uudesta leirisuunnitelmasta nimeä karkoituskeskus. Tuntuu jotenkin vastenmieliseltä ajatella, että Eurooppaan oltaisiin kehittämässä tällaista leirialuetta, johon nämä hätää kärsivät ihmiset oltaisiin yhdessä laittamassa. Kielteisen päätöksen saaneet turvapaikanhakijat eivät jäisi hakemuksen kohdemaahan esimerkiksi valitusprosessien turvin, vaan heidät toimitettaisiin tänne leirille. Mukana keskustelussa ovat olleet Euroopan maista Saksa, Itävalta ja Tanska. Kysynkin nyt asianomaiselta ministeriltä: Mikä on Suomen hallituksen kanta tällaisen hankkeen eteenpäin viemiseksi? Näettekö, että tämä suunniteltu hanke voisi sisältää myös turvallisuusuhan?

16.30 Sisäministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkään mitään ehdotusta ei ole tehty, ei neuvostossa eikä kahdenvälisestikään. Kyse on suunnitelmien kaavailusta, yhteisestä hankkeesta Itävallan ja Tanskan välillä kehittää tällaista. Ja kuten sanoin, tällä hetkellä voi nähdä vain, että tämä on erittäin vaativa harjoitus toteuttaa siten, että siinä ei olisi niitä riskejä, mitä esimerkiksi Australiassa on naapurimaihin sijoitetuissa keskuksissa ihmisoikeuksien osalta nähty.

Samaan aikaan on objektiivinen haaste, että meillä on yli puoli miljoonaa kielteisen päätöksen saanutta turvapaikanhakijaa Euroopassa ja palautuksia on erittäin vaikea toteuttaa. Lähdän kyllä itse siitä, että jos henkilö lainvoimaisen kielteisen päätöksen saa tuomioistuinkäsittelyiden jälkeen uusintahakuoikeutta käytettyään, silloin se myöskin tarkoittaa sitä, että Euroopasta täytyy poistua. Muuten meidän turvapaikkajärjestelmämme romahtaa, ja silloin tässä ollaan kriisissä, mitä tulee myöskin koko maahanmuuton hyväksyttävyyteen.

16.32 Kari Kulmala sin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Italian poliittinen tilanne herättää muutenkin huolta, vaikka Italiaan on juuri saatu muodostettua uusi hallitus lähes kolmen kuukauden neuvottelujen jälkeen. Uusi hallitus on ilmoittanut haluavansa neuvotella itselleen paremman sopimuksen EU:n kautta. Se haluaa myös nostaa julkisia menoja, mutta ei säästämällä. Aika mahdoton yhtälö mielestäni. Vaikutukset ovat jo heijastuneet muualle Eurooppaan, erityisesti Espanjaan, ja nyt spekuloidaankin jo uudella eurokriisillä. Kysynkin pääministeriltä: kuinka Suomi suhtautuu Italian haluun neuvotella paremmasta EU-sopimuksesta, ja kuinka Suomi varautuu mahdolliseen uuteen eurokriisiin?

16.32 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehtojen uudelleen neuvottelu ei ole realistista, perussopimusten muuttaminen ei ole realismia. Ja mitä tulee siihen, miten Suomi varautuu mahdollisiin uusiin ulkoisiin uhkiin, pistämme oman taloutemme ja työllisyytemme kuntoon. Tämä koskee myöskin julkista taloutta, ja näin

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

olemme tällä vaalikaudella tehneet. Se on se paras lääke siihen, että jos ja kun joskus niitä ulkoisia uhkia Suomeenkin kohdistuu, olemme sitten vahvempia niitä kohtaamaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys kansaneläkeindeksin laskentaperusteista (Paavo Arhinmäki vas)

Suullinen kysymys SKT 92/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi vasemmistoliiton eduskuntaryhmän kysymys. Edustaja Arhinmäki, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.33 Paavo Arhinmäki vas: Arvoisa rouva puhemies! Kuten edustaja Zyskowiec kertoi, olimme sunnuntaina Hakaniementorilla. Tapasin siellä myös paljon eläkeläisiä, ja moni heistä tuli, tavattuun edustaja Zyskowiecin, kysymään minulta, että uskookohan tuo Zyskowiec itsekin noihin puheisiinsa, ja viesti oli selvä: kaatakaa sote.

Mutta sen lisäksi puhuttivat muutkin aiheet. Nimittäin kyllä työttömien ja eläkeläisten heikko toimeentulo puhutti, on puhuttanut niin Hakaniementorilla kuin muuallakin. Jos ajatellaan sitä, miten työttömien, eläkeläisten, lapsiperheiden, toimeentulotuella elävien toimeentulosta pidetään huolta, niin pyritään indekseillä huolehtimaan siitä, että hintojen nousu korvataan. No, eläkeläiset ja työttömät ovat pitkään joutuneet kokemaan kukkarosaan sen, etteivät kuluttajahintoja kuvaavat tilastot vastaa köyhän arkitodellisuutta. Kun vuokrat nousevat ja kun ruuan hinta nousee, etuudet riittävät entistä huonommin, koska niiden tasoa mittaavat indeksit eivät seuraa suoraan niitä asioita, joihin köyhillä menee valtaosa vähistä rahoistaan. Tilastokeskuksen Tieto & trendit -lehden tuoreen artikkelin mukaan vuosien 2008 ja 2016 välillä [Puhemies: Kysymys?] — minulla ei kello tässä pyöri ollekaan [Ben Zyskowiec: Ei muillakaan!] — ovat 4,7 prosenttia nopeammin nousseet köyhien hinnat kuin muilla kuluttajahintaindeksiin verrattuna, [Puhemies: Ja kysymys?] ja kysymys kuuluukin: kun Tilastokeskuskin on nyt mustaa valkoisella tämän todennut, että köyhän euro on vähemmän kuin muilla, niin ryhtyykö hallitus pikaisesti toimenpiteisiin korjatakseen indeksin niin, että se vastaa köyhän arkea, ministeri Mattila?

16.35 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Unohditte, arvoisa kysyjä, listasta kuitenkin myös sen, että indeksin jäädyttäminen on vaikuttanut muun muassa tähän lääkekattoon niin, että sitä kerryttävä summa ei ole noussut vaan laskenut.

Mutta kaikki hallituksen toimenpiteet eivät ole suinkaan olleet köyhän arkeen leikkauksia, kuten te tiedätte. Takuueläkkeitä on korotettu, vähimmäispäivärahoja korotetaan kehyspäättöksen vuoksi ja lääkekattoja tullaan laskemaan entisestään. Se, että tämä hallitus on sitoutunut julkisen talouden tasapainottamiseen ja sen seurauksena on tehty indeksijääditys, on totta. Näin olen sen hallituksen vastuullisena ministerinä osaltani tehnyt, ja sitten jos hallitus päättyy toisiin tuloksiin, se päätös tehdään varmaan kollektiivina hallituksessa.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

16.36 **Paavo Arhinmäki vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt täytyy olla hivenen hämmentynyt. Ymmärsikö ministeri ollenkaan kysymystä? Kansaneläkeindeksi määritellään kuluttajahintaindeksillä, ja tuoreessa Tilastokeskuksen selvityksessä käy ilmi, että kaikkein pienituloisimpien indeksi ei vastaa miltään osin sitä, mikä on kulutus. Kun suurin osa rahoista menee vuokraan ja ruokaan ja kun niiden osuus on huomattavan pieni kuluttajahintaindeksissä, se johtaa siihen, että indeksi ei vastaa sitä, mikä on hintojen nousu, eli köyhät köyhtyvät tämän indeksin vuoksi, ja kysymykseni oli: korjaatko te tämän indeksin? Toinen kysymys koskee sitä, että te todella olette myös jäädyttänyt indeksin, mikä on leikannut kaikilta köyhiltä, ja aiotte tehdä niin myös ensi vuonna, ja siinä mielessä tämän indeksin korjaaminen ei maksaisi teille mitään, valitettavasti, koska te olette päättäneet ensi vuonnakin jäädyttää sen [Puhemies: Kysymys!] riippumatta siitä, onko se hyvä vai ei. Eli kysymykseni kuuluu: oletteko valmiita korjaamaan indeksin vastaamaan köyhien todellisia kulutusmenoja?

16.37 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Varmasti jos puhutaan valtiontalouden kokonaisuudesta ja siihen liittyvästä indeksikorjauksesta, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei!] kyllä täytyy varmasti sitten myös tähän puuttua valtiovarainministeri Orpon.

Mutta totean myös sen, että kaikki hallituksen tekemät päätökset eivät ole olleet nimenomaan siellä köyhän kukkarolla. Kuten sanoin, takuueläkkeitä on korotettu, meillä on toteutettu Lex Lindström ja meillä korotetaan vähimmäispäivärahoja, mutta valtiontalouden kokonaisuudesta, kuten olen tältä paikalta aiemminkin todennut, vastaa myöskin valtiovarainministeri ja hallitus kollektiivina.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys muovinkäytön vähentämisestä (Anders Adlercreutz r)

Suullinen kysymys SKT 93/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Seuraavaksi on kysymyksiä muovista. Täällä on kahdella eri eduskuntaryhmällä kysymys tästä aiheesta. Erittäin ajankohtainen asia tämäkin. Ruotsalainen eduskuntaryhmä, edustaja Adlercreutz.

Keskustelu

16.38 **Anders Adlercreutz r:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Ministerit Lintilä ja Tiilikainen ovat linjanneet, että muovin käyttöä tulee rajata ja että Suomen tulisi ylittää EU:n asettama tavoite muovin vähentämisessä.

Det här är i sig bra, eftersom plast förorenar, minskar på trivseln, utmanar olika maritima verksamhetsformer och hotar djuren och växtligheten i våra hav. Men plasten är ingen ny utmaning. Vad har regeringen gjort tills nu?

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Kysyn siksi vastaavalta ministeriltä, ja nyt en kaipaa luetteloa noista suunnitelmatalouden serkuksista, kärkihankkeista: mihin konkreettisiin toimiin hallitus on jo ryhtynyt ja tulee ryhtymään muovin vähentämiseksi? Muovin haittavaikutukset ovat jo vuosikausia olleet meillä tiedossa. Jos pohtii hallituksen toimia tällä saralla, niin tietenkin metsätalouteen on panostettu, mutta samalla on vähennetty roimasti rahoitusta tutkimuksesta ja yliopistoista, ja siellähän se oleellinen tutkimustyö tämän asian tiimoilla tehdään. Näettekö ristiriidan tässäkin asiassa?

16.39 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja kysyy tärkeää asiaa. Tässä maailmassa muoveja tuotetaan ja käytetään ja tarvitaan luontoon aivan liikaa.

Suomi tavoittelee hallituksen linjausten mukaisesti kiertotalouden kärkimaan asemaa, ja siihen liittyy osana myös se, että muoveja opitaan käyttämään paljon nykyistä vastuullisemmin. Tämän vuoksi olen asettanut työryhmän laatimaan tämmöisen muovitiekartan: Mitkä ovat ne keinot, millä erityisesti muovien kertakäyttöä voidaan vähentää? Millä tavoin muovien kierrätystä voidaan helpottaa niin, että kuluttajille on helpompaa lajitella, viedä muovit kierrätykseen ja myös löytää uusia kierrätysmenetelmiä, jotta muovi saadaan paljon nykyistä paremmin hyötykäyttöön? Ja kolmantena kohtana tässä tiekarttatyössä tulee nimenomaan tuo muovia korvaavien tuotteitten kehittäminen. Tähän on muun muassa näiden hallituksen mainioitten kärkihankkeitten avulla suunnattu tutkimus- ja kehityspä-noksia, [Puhemies: Aika!] jotta uusiutuvia materiaaleja saadaan tilalle.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys muovinkäytön vähentämisestä (Petri Honkonen kesk)

Suullinen kysymys SKT 94/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Myös keskustan eduskuntaryhmällä on tähän aiheeseen liittyvä kysymys. Edustaja Honkonen.

Keskustelu

16.41 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Suomalaiset ovatkin todella viime vuosina heränneet näihin muovin aiheuttamiin ympäristöhaittoihin entistä enemmän. Aivan kuten tässä edellä kuulimme, vesistöihin päätyvä muovi muuttaa ekosysteemejä pysyvästi eikä sitä saa sieltä enää koskaan pois.

On todella tärkeää, että sen ohella että vähennämme muovin käyttöä, voimme korvata sitä myös uusilla materiaaleilla, ja suomalainen biotalous ja huippututkimus uusien materiaalien saralla tarjoavat todella hyviä mahdollisuuksia muovin korvaamiseksi. Siinä avainasemassa ovat etenkin nämä kestävät ja resurssitehokkaat puupohjaiset materiaalit. Tämän todellakin mahdollistaa biotalous, vaikka oppositio sitä onkin täällä salissa tehokkaasti vastustanut aika ajoin. Kysynkin hallitukselta: kuinka hallitus aikoo toimia, jotta näitä korvaavia materiaaleja saataisiin entistä tehokkaammin ja nopeammin markkinoille muovia korvaamaan?

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

16.42 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin Suomessa useat yritykset ovat tehneet pitkään työtä muovia korvaavien materiaalien kehittämiseksi. Meillä tietysti tuo luontainen vahvuus korvaavana materiaalina voi olla puupohjainen selluloosa, siitä edelleen jalostettuna nanoselluloosa ja näin päin pois. Sitä oikealla tavalla käsittelemällä pystytään laatimaan tuotteita, jotka ominaisuuksiltaan vastaavat tai todellakin korvaavat muoveja mitä moninai-
simmissa paikoissa.

Hallitus tätä kehitystyötä pyrkii omalta osaltaan vauhdittamaan esimerkiksi PTT:n rahoitusta suuntaamalla, suuntaamalla Business Finlandin rahoitusta näihin kiertotalouden ratkaisuihin, ja uskon todella, että meillä on kaikki mahdollisuudet olla yksi edelläkävijämaista muovia korvaavien, kestävien tuotteitten kehittämisessä eikä pelkästään kehittämisessä vaan myös markkinoille saattamisessa. Esimerkiksi tämä suomalainen pantillinen pullonpalautusjärjestelmään täytyisi ottaa heti käyttöön kaikkialla Euroopassa.

Puhemies Paula Risikko: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää tästä aiheesta lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.43 Anders Adlercreutz r (vastauspuheenvuoro): Ärade talman! Arvoisa ministeri, toistaisin kuitenkin vielä tämän alkuperäisen kysymyksen, koska minusta tuntuu, että se jäi vastaamatta.

Biotalouttahan sinänsä oppositio ei toki vastusta. Mehän nimenomaan tässä yritetään kannattaa biotaloutta ja viedä sitä tulevaisuuteen, ei menneisyyteen, ja siihen liittyvät oleellisesti panostukset perustutkimukseen yliopistoissa, tutkimuslaitoksissa. Se ei toimi niin, että hallitus valitsee ne voittajat, vaan ne valikoituvat markkinoilla hyvään perustutkimukseen pohjautuen. Tarkoittaako tämä ministeri Tiilikaisen tekemä, sanoisinko, lupaus sitä, että hallitus tässäkin yhteydessä nyt sitten lupaa, että perustutkimukseen sijoitetaan enemmän rahaa, jotta saataisiin biotalous oikeasti tulevaisuuden toimialaksi Suomessa?

16.44 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Mitä tulee laadukkaaseen perustutkimukseen, jota pääosin tehdään yliopistoissa, mutta myöskin tutkimuslaitoksissa, niin siinä oleellista on tietysti se, että hallitus ei valitse mitään, vaan meillä on riippumaton ylin tutkimus ja ylin opetus. Samoin esimerkiksi viime aikoina, kun hallitus on tehnyt tuntuja, merkittäviä, mielestäni hyvin kohdennettuja lisämäärärahoja muun muassa tutkimuksen lippulaivoihin ja nuorille tutkijoille — lippulaivoihin 50 miljoonaa, nuorille tutkijoille 60 miljoonaa tällä hallituskaudella — niin ratkaisut niistä rahoituspäätöksistä tehdään, niin kuin kuuluukin, Suomen Akatemiassa vertaisarvion perusteella. Suomi elää tutkimuksesta, elämme uusista innovaatioista. Tämä on tietysti sellainen tulevaisuuden suunta, johon meidän tulee ehdottomasti panostaa.

16.45 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan näistä muovipäästöistä ja muoviongelmista, niin on todettu, että maailman merten mikromuoviroska on peräisin itse asiassa noin kymmenestä maailman suurimmasta joesta. Tämä kertoo siitä, että monissa kehittyvissä maissa yhdyskuntajätehuolto ei toimi, siellä käytetään paljon muovia turhaan, ja tästä syystä nämä ongelmat tulevat hyvin harvoista lähteistä.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Uskonkin, että Suomi voisi olla tässä suunnannäyttäjä. Ministeri Tiilikainen otti tässä esille jo meidän tehokkaan ja vanhan pullonpalautusjärjestelmämme. Millä muilla keinoilla voisimme edistää muovin kierrättämistä, kiertotaloutta muovin osalta, ja kuinka voisimme toimia esimerkkinä myös kehittyville maille tämän ongelman ratkaisemisessa?

16.46 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheen-vuoro): Arvoisa puhemies! Aloitan tästä muovien kierrätyksen tehostamisesta. Olen monessa yhteydessä eurooppalaisille kollegoilleni puhunut siitä tärkeästä tavoitteesta, että meidän täytyy kemiallista kierrätystä lisätä Euroopassa, koska on kestäväntöntä, että vaikka muovia kierrätetään, pelkästään nykyinen kierrätysmenetelmä johtaa siihen, että muovien jalostusarvo laskee jokaisella kiertokerralla, teemme ikään kuin heikompia tuotteita. Kemiallinen kierrätys mahdollistaisi sen, että saamme kierrätetystä muovista yhtä arvokkaita, yhtä korkean jalostusasteen tuotteita kuin se alkuperäinen. Tähän meidän täytyy panostaa tutkimuksessa, ja tätä täytyy myös lainsäädännöllisesti varmistaa. Mitä tulee sitten siihen mahdollisuuteemme maailmanlaajuisesti toimia, niin tietenkin näitten menetelmien kehittelyyn on suuri kiinnostus maailmalla, mutta myös YK:n puitteissa voimme ajaa eteenpäin työtä, jossa tavoitteena voi olla maailmanlaajuinen muovien käyttöä rajoittava sopimus. Tämän vuoksi myös Suomi työskentelee.

16.47 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oppositio on jatkuvasti kannustanut hallitusta tekemään uusia innovaatioita ja ottamaan niitä käyttöön, ja oppositio tekee sen nytkin, kun puhumme muovista. Suomessa on valtavasti osaamista jo nyt, ja muovista voidaan tehdä polttoaineita, lämpöä, sähköä, mutta valitettavasti nämäkin ovat syntyneet Suomen ulkopuolelle. Kysynkin teiltä nyt, arvoisa ministeri, kun te puhutte siitä, että te aiotte ja haluatte edistää sitä, että kiertotalous kehittyy, kiertotalous kasvaa, mutta tämä suomalainen osaaminen valuu nyt ulkomaille: Mitä aiotte tehdä, että myös Suomeen syntyisi laitoksia, jotka pystyvät käsittelemään muovia ja muitakin ainesosia ja tekemään niistä lämpöä, sähköä, polttoaineita? Mitä aiotte tehdä?

16.48 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on, toivottavasti opposition riemuksi, kyllä kiertotalouden kärkimaan asemansa ansainnut myös eurooppalaisessa vertailussa. Meillä se yritysten osaaminen, mikä jo tänä päivänä on, on todella vertailukelpoista, ja omalla toiminnallaan hallitus on halunnut yritysten työtä vain vauhdittaa ja kehittää, jotta näitä ratkaisuja syntyy. Itse pidän sitä hyvänä, jos suomalaisten yritysten osaamista käytetään myös ulkomailta. Silloin se auttaa paljon enemmän tavoitteissa eteenpäin.

Mutta mitä aiomme tehdä: sitä varten olen juuri asettanut tuon muovityöryhmän laatimaan niitä lyhyen aikavälin nopeita toimia ja pitemmän aikavälin toimia, ja syksyksi on tilattu tämä työryhmän työ. Sitä kansanedustaja Hanna Kosonen vetää, ja lukuisat ministeriöt ja asiantuntevat tahot ovat siinä mukana. [Puhemies koputtaa] Odotan innolla esityksiä, jotta voimme viedä niitä eteenpäin.

16.49 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Biopohjaiset hajoavat muovit ovat niitä, mihinkä meidän täällä Suomessa kannatta panostaa. Ne hajoavat hiilidioksidiksi ja vedeksi, ovat käytännössä siis selluloosapohjaisia muoveja. Tässä meidän täytyy

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

totta kai käyttää hyväksemme kansainvälistä yhteistyötä. Yksin emme saa aikaan mitään, mutta yhdessä paljon enemmän.

Nyt sitten tullaan siihen kysymykseen, miten me lähdemme tukemaan tätä meidän ekosysteemiämme. Samaan aikaan kun me olemme leikanneet t&k-tukia, meidän täytyisi nyt lähteä tukemaan tätä meidän uutta biopohjaisten, hajoavien muovien ekosysteemiämme ja sitä, miten me sitten saamme tästä työtä ja hyvinvointia Suomeen. Tässä on se pääkysymys. Toivoisin tähän vastausta: onko hallitus valmis tekemään syksyllä myöskin panostuksia tähän aiheeseen?

16.50 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muoveja voidaan todella monessa kohtaa korvata uusiutuvilla materiaaleilla. Esimerkiksi keinokuitua sisältävät vaatteet: toivottavasti saamme puukuitutekstiileitä niitten tilalle. Muovipullot: toivottavasti lähivuosina saamme puukuitupohjaisia korvaavia pulloja. Nestepakkaukset, elintarvikepakaukset vaativat korkeaa hygieenistä laatua. Sitä tuotekehitystä todellakin tehdään, ja onneksi Suomessa on tässä johtavia yrityksiä, meidän metsäteollisuusyrityksemme, monet muut, jotka tekevät täysillä tätä työtä.

Valtio, hallitus, haluaa olla vauhdittamassa tätä tarjoamalla tutkimusaloja esimerkiksi meidän tutkimuslaitostemme kautta ja kokoamassa sitä osaamista tämänkaltaisten työryhmien ja tiekarttalaadintojen kautta. Aiomme myös vaikuttaa eurooppalaiseen lainsäädäntöön siten, että esimerkiksi tätä kuvaamaani muovien kemiallista kierrätystä pystytään edistämään [Puhemies koputtaa] ja saavuttamaan merkittäviä askeleita eteenpäin.

16.51 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että muoviongelmaan on herätty. Paljon puhutaan siitä, että merissä on valtavasti muovia, mutta yhtä lailla muovia löytyy myös järvistämme. Juuri Kallavedestä selvitettiin, että siellä on myös mikromuovihiukkasia. Kun me tiedämme, että monin paikoin juomavesi tehdään järvestä, niin oikeastaan emme vielä tiedäkään, mitä kaikkia ongelmia voi olla edessä, kun ne mikromuovihiukkaset tulevat meidän ruokamme mukana tai veden mukana ja joutuvat ihmisten elimistöön. On syytä kiinnittää tähän asiaan paljon huomiota.

On hyvä etsiä korvaavia materiaaleja, mutta ennen kaikkea on tärkeää vähentää kulutusta. Siksi kysynkin, kun EU-komissio on nyt tehnyt ehdotuksen, jossa monia kertakäyttöisiä muovituotteita halutaan kieltää: onko Suomi valmis EU-komissiota nopeammin laittamaan näitä kieltoja toimeen? Toinen kysymys liittyen muoviveroon, jota koskeva lakialoite tässä salissa sai suurta kannatusta: onko Suomi valmis etenemään tässä?

16.52 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo merien muoviongelma on havaittu. Myös mikromuovit niin merissä kuin järvissä ovat iso ongelma. Satuini itse olemaan avaamassa tuota tilaisuutta eilen, missä esiteltiin esimerkiksi nämä Kallaveden uudet tutkimustulokset, että mikromuoveja on myös järvestä.

Kysymys siitä, mitä teemme tuon komission muovien käyttöä rajoittavan esityksen kanssa: Lähtökohtaisesti tuemme sitä, mutta siinä on paljon muutakin kuin pelkästään joitakin tuoteryhmien kieltoja. Siellä on erittäin laaja kartoitus toimenpiteistä erityyppisten muovien haittojen kitkemiseksi ja kierrätyksen tehostamiseksi ja näin edelleen. Totta kai nyt arvioidaan huolellisesti ministeriössä jokainen näistä ehdotuksista, mitä lähdemme tekemään. Mutta tässä kokonaisuudessa emme olisi jo aikoja sitten asettaneet tätä muovitie-

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

karttatyöryhmää, ellemme haluaisi olla edelläkävijä, ja haluamme, että meillä on myös ratkaisuja eikä vain kieltoja.

Puhemies Paula Risikko: Tähän verokysymykseen, ministeri Orpo.

16.53 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta on erinomainen asia, että sekä Suomessa että laajasti Euroopassa ja maailmalla on herätty tähän muovin vahingollisuuteen ja sen haittavaikutuksiin ympäristölle.

Tärkeintä on todellakin se, että muovin käyttöä vähennetään ja kierrätystä lisätään. Näitä tavoitteita voidaan tukea myöskin taloudellisin ohjauskeinoin eli verotuksen keinoin. Olin erittäin ilahtunut siitä, että komissio ja itse asiassa komissaari Katainen teki esityksen muoviveron selvittämisestä EU-tasolla. Tämä voisi olla nimenomaan EU-tasoinen ratkaisu, jotta silloin sisämarkkinoilla oltaisiin niin sanotusti samassa veneessä ja pystytään etenemään yhdessä. Mutta samaan aikaan me olemme myöskin käynnistäneet valtiovarainministeriössä selvityksen muoviveron erilaisista malleista. Se on hallinnollisesti erittäin haastava, mutta koska sen taloudelliset ohjausvaikutukset ovat niin merkittäviä — nimenomaan se, että me pystyisimme vähentämään sen haitallisen muovin käyttöä — niin kannattaa yrittää, kannattaa selvittää. Yhdessä EU-komission kanssa toivottavasti löydämme toimivan mallin, joka mahdollisimman nopealla aikataululla [Puhemies koputtaa] voitaisiin sitten ottaa myös käyttöön.

Puhemies Paula Risikko: Vielä yksi lisäkysymys, edustaja Sarkkinen.

16.54 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muovi todellakin on valtava ympäristöongelma. Jos nykymeno jatkuu, niin merissä on pian enemmän muovia kuin kalaa — aika järkyttävää. Luontoon päätyminen lisäksi muovin ongelma on se, että muovi on öljypohjainen tuote, ja jos se poltetaan, niin kuin Suomessa nykyisin yleensä tehdään, hiili vapautuu ilmakehään. Me tarvitsemme siis muovin tuotannon vähentämistä, me tarvitsemme muovin korvaamista biopohjaisilla raaka-aineilla — siinä Suomessa on paljon annettavaa — ja me tarvitsemme käytetyn muovin nykyistä huomattavasti tehokkaampaa kierrättämistä.

Arvoisa puhemies! Jotta muovin kierrätys todella lähtisi lisääntymään, sen tulee olla riittävän helppoa erityisesti kuluttajille. Haluankin kysyä ministeriltä: miten kuluttajien mahdollisuutta muovin kierrätykseen parannetaan? Tässä keino voisi olla esimerkiksi se, että taloyhtiön pihalla olisi muovinkeräysastiat, toisaalta se, että muovipakkaukset olisivat kierrätettäviä yhtenäisesti. Mitä hallitus tekee muovin kierrätyksen lisäämiseksi Suomessa?

16.55 Asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Sarkkinen on aivan oikeilla linjoilla ja itse asiassa esittää tämän samankaltaisen ohjelmakokonaisuuden, mitä juuri tässä muovitiekartassa haetaan. Meidän täytyy vähentää muovien turhaa käyttöä, kertakäyttöä, meidän täytyy tehostaa kierrätystä ja löytää korvaavia tuotteita. Tästä on laaja yksimielisyys. Jotta menestyisimme ja saavuttaisimme nuo kierrätystavoitteet, muovien erilliskeräystä täytyy lisätä, ja on selvää, että lähivuosina tulee säädöksiä, joissa veloitetaan lisää näitä keräyspisteitä.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Niitä täytyy olla enemmän, niitä täytyy olla lähellä kuluttajia, jotta kuluttajille kierrätys ja lajittelu tehdään helpommaksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.8. Suullinen kysymys Italian tilanteesta (Pia Kauma kok)

Suullinen kysymys SKT 95/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Kahdella ryhmällä on vielä kysymys kysymättä, ja ne ovat samaan aiheeseen liittyviä. Kokoomuksen eduskuntaryhmä, edustaja Kauma.

Keskustelu

16.56 **Pia Kauma kok:** Arvoisa puhemies! Palaisin vielä hetkeksi tuohon Italian tilanteeseen, joka on mielestäni aika huolestuttava. Vaikka maahan on erilaisten mutkien kautta saatu nyt hallitus aikaan, on edelleen monia kysymysmerkkejä, eniten toki talouden puitteissa mutta myös muuten. Uusi pääministeri on muun muassa todennut, että hän haluaa lähentää suhteita Venäjään ja uudistaa pakotejärjestelmää. Kysyisin nyt pääministeriltä: uskotteko tämän Venäjän pakotekysymyksen tulevan keskusteluun vielä Euroopan unionissa, ja jos näin käy, niin miten arvelette muiden maiden tähän suhtautuvan?

16.57 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo Italian tilanne on ollut pitkään hyvin epävakaa, ja sieltä on tullut viestejä, joista tietenkin selviää vasta tässä matkan varrella, mitä kaikkea ne tulevat sisältämään.

Näistä Venäjä-pakotteista me käymme puolen vuoden välein keskusteluja, ja siinä yhteydessä kyllä on aikaisemminkin Italiasta tullut puheenvuoroja, joissa kysytään, toimiiko tämä pakotejärjestelmä, ja hyvä meidän onkin kysyä sitä määrävälein. Mutta en ole nähnyt mitään lipeämistä tässä yhteisessä EU-rintamassa koskien pakotteita. Lähdemme kaikki siitä, että Minskin sopimuksen eteneminen on ehtona sille, että sitten pakotteista voidaan keskustella toiseen suuntaan.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.9. Suullinen kysymys Italian tilanteesta (Kimmo Kivelä sin)

Suullinen kysymys SKT 96/2018 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Paula Risikko: Myös sinisellä eduskuntaryhmällä on samanaiheinen kysymys. Edustaja Kivelä.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Keskustelu

16.58 **Kimmo Kivelä sin:** Puhemies! Italia on nyt kaikkien huulilla ja monenlaiset pelot ovat ilmassa. Kysyn pääministeriltä lyhyesti, kun tätä on jo tässä sivuutettu: Missä määrin epävirallisesti käytäväkeskusteluissa EU-huipputapaamisissa olette tätä kysymystä, Italian tilannetta, sivunnut ja mihin suuntaan? Onko löytynyt yhteistä säveltä?

16.59 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On toki käytävillä keskusteltu Italian hallituksen muodostamisen eri vaiheissa, ja virkaa tekevän pääministerin kanssa olen keskustellut useain otteeseen. Huoli on yhteinen. Italian velkataso on toiseksi korkein Kreikan jälkeen, yli 130 prosenttia on velka suhteessa bruttokansantuotteeseen. Talouskasvu laahaa euroalueen jäljessä, ja lisäksi siellä on vaikea keskinäisriippuvuus pankkien ja valtion välillä. Kyllä tämä huolta kovasti aiheuttaa.

Meillä on kesäkuun Eurooppa-neuvostossa keskustelu euroalueen tulevaisuudesta, Emun kehittämisestä, ja tässä yhteydessä on kyllä äärimmäisen tärkeää se, että sääntöjä noudatetaan ja ne tehdyt päätökset toteutetaan, ja tämä kyllä koskee myöskin Italiaa.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Puhemiesneuvoston ehdotus edustajien istumajärjestyksestä

Eduskuntatyön järjestäminen ETJ 2/2018 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Puhemiesneuvosto, jonka tehtävänä on eduskunnan työjärjestyksen mukaan tehdä ehdotuksia eduskuntaryhmien keskinäisestä istumajärjestyksestä täysistuntosalissa, ehdottaa eduskunnan päätettäväksi, että edustajat istuvat täysistuntosalissa eduskuntaryhmittäin siten, että puhemiehen paikalta katsottuna äärimmäisenä oikealla on ruotsalainen eduskuntaryhmä ja siitä lähtien muut eduskuntaryhmät seuraavassa järjestyksessä: kokoomuksen eduskuntaryhmä, kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä, keskustan eduskuntaryhmä, Liike Nyt -eduskuntaryhmä, edustaja Paavo Värynen, perussuomalaisten eduskuntaryhmä, sininen eduskuntaryhmä, vihreä eduskuntaryhmä, sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä ja äärimmäisenä vasemmalla vasemmistoliiton eduskuntaryhmä, kukin ryhmä puhemiesneuvoston määrittämien rajojen puitteissa.

Keskustelua ei syntynyt.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksyttiin.

4. Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle valtion vuoden 2017 tilinpäätöksen ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta

Kertomus K 17/2018 vp

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Paula Risikko: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään tarkastusvaliokuntaan.

Keskustelu

17.01 Olavi Ala-Nissilä kesk: Arvoisa rouva puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle vuoden 2017 tilinpäätöksestä ja hallituksen vuosikertomuksen tarkastuksesta on tärkeä asiakirja. Se liittyy tähän hallituksen vuosikertomukseen, josta me jo kävimme täällä lähetekeskustelun. Se on parhaillaan tarkastusvaliokunnassa huolellisessa käsittelyssä.

Minusta kaksi myönteistä asiaa tässä raportissa voi nähdä. Toinen on tietenkin se, että nämä talouden tunnusluvut ovat hyvällä tolalla, toteutumassa. Hallituksen tavoitteet ovat toteutumassa. Toinen asia on se, että kun meillä on ensimmäistä kertaa hallituksella strateginen hallitusohjelma, jossa on viisi strategista aluetta ja kymmenittäin kärkihankkeita ja näillä omat mittarit, niin näin ollen nyt voidaan todella paljon paremmin seurata hallituksen toimintaa: miten se strategia toteutuu, miltä mittarit näyttävät. Tässä Valtiontalouden tarkastusvirasto toteaaakin, että hallituksen vuosikertomus antaa kokonaisvaltaisen kuvan julkisen talouden tilasta ja kehitysnäkymistä, ja tarkastusvirasto pitää kuvausta informatiivisena koskien julkista taloutta.

Tarkastusvaliokunta edellyttikin, että tämä vielä viime vaalikaudellakin melko puiseva hallituksen kertomus tulisi informatiivisemmaksi. On todella tapahtunut sitä kehitystä, mitä valiokunta on edellyttänyt, ja tästäkin mielestäni se selviää. Kun täällä käsitelimme hallituksen vuosikertomusta, pääministeri käytti puheenvuoron silloin, ja se oli minusta tärkeää, että hän nosti sillä tavalla esille tämän hallituksen vuosikertomuksen. Me täällä todellakin käytämme aikaa puoli vuotta valtion budjettiin, talousarvion käsittelyyn, mutta tämä tilinpäätös, joka on kuitenkin informaation kannalta hyvin tärkeä ja jota on kansanvallan legitimitietin kannalta tärkeää seurata, tahtoo jäädä aivan liian vähälle käsittelylle. Mielestäni nyt tämä kertomusten parantuminen tässä koskien myöskin tätä Valtiontalouden tarkastusviraston kertomusta antaa meille eväitä käydä tätä tärkeää keskustelua.

17.04 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tarkastusviraston toiminta on kehittynyt erittäin merkittävästi viimeisten vuosien aikana, oikeastaan koko sillä jaksolla sen jälkeen, kun virasto siirtyi eduskunnan alaisuuteen vuonna 2007, vai oliko se jo sitä ennen. Se oli tärkeä ratkaisu, että virasto ei enää työskentele valtiovarainministeriön alaisuudessa vaan on eduskunnan yhteydessä, ja sillä turvataan viraston toiminnan riippumattomuus. Tarkastusvirasto tekee erinomaisen hyvää työtä sekä näiden säännöllisten että muiden lakisääteisten tehtäviensä ja lakisääteisten raportointien osalta, ja sen antama informaatio on ollut tarkastusvaliokunnalle erittäin välttämätöntä hallituksen toiminnan seuraamisessa ja hallituksen toiminnan arvioinnissa. Tämä hallituksen vuosikertomus on todellakin tärkeä asiakirja, ja se antaa eduskunnalle mahdollisuuden käydä lävitse, miten käytännössä hallitus on vienyt eteenpäin eduskunnan tekemiä päätöksiä muun muassa budjetin osalta.

Sen lisäksi erityistä merkitystä on sillä, että seurataan reaaliaikaisesti sitä, miten eduskunnan lausumat, eduskunnan tahdonilmaisut, ovat siirtyneet hallinnon päätöksiksi ja mi-

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

ten hallitus on näitä vienyt eteenpäin. Meillähän on näitä lausumia voimassa pidemmältä aikaa aika iso joukko, ja silloin tällöin on myös sitten käyty tarkasti lävitse sitä, voidaanko katsoa, että osa näistä lausumista on tullut toteutuneeksi, ja joka vuosi, kun tämä vuosikertomus käydään lävitse, siinä yhteydessä voidaan todeta, että osa lausumista on mennyt riittävästi eteenpäin ja että niistä voidaan luopua. Mutta edelleenkin on se tilanne, että on paljon lausumia, joissa eduskunta on edellyttänyt hallitukselta toimintaa, jotka ovat useamman vuoden vanhoja ja joissa ei ole tapahtunut riittävää edistymistä. Pidän perusteltuna sitä, että tässä lausumakäytännössä eduskunta ilmaisee selkeämmin sen tahtonsa, että kun on annettu eduskunnan tahdonilmaisu lausuman muodossa, niin hallituksen pitää se viedä ilman viivytyksiä eteenpäin. Se on kansanvallankin uskottavuuskysymys, että kun korkein valtioelin määrittää tahtonsa, niin sitä lähdetään hallituksen puolelta viemään eteenpäin.

Tämä kysymys ei liity erityisesti mihinkään hallituspohjaan, vaan sitä ongelmaa, että eduskunnan tahdonilmaiset saattavat unohtua, kyllä esiintyy kaikissa mahdollisissa viime aikojen hallituspohjissa. [Puhemies: Edustaja... — Anteeksi, se oli vain tauko.] — Joo, tämä tarina jatkuu vielä, tämä oli vasta johdatus asiaan. — Kun näin on, niin ajattelen, että tarkastusvaliokunta tällä kierroksella voisi ottaa ehkä vähän kriittisemmän otteen tähän lausumien toteutumispuoleen, niin että jos on selkeitä asioita, joita ei ole viety eteenpäin, niin tarkastusvaliokunta raportoi sitten suurelle salille tarkemmin, missä näitä puutteita on, jotta tämä ryhti asiassa saadaan kohdalleen.

17.07 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sanon heti alkuun, etten unohda: minusta tämä edellinen esitys oli hyvä ja viisas. Itse myös kunnioitan aina sitä, että hallitus nauttii eduskunnan luottamusta eikä päinvastoin, ja siksi on tärkeää, että myös lausumien toteutumista kykenemme seuraamaan. Samoin on toinen asia, mikä liittyy budjettitalouteen: eduskunta on kautta aikain ollut siitä hieman tyytymätön, että kun eduskunta tekee niitä budjettilisäyksiään joulun alla, niin sitten seuraavana vuonna hallitus karsii ne pois, ja eduskunta taas uudestaan nämä samat kohteet joutuu lisäämään. Tässä on merkittävä puute.

Yhdyn, puhemies, siihen näkemykseen, että Valtiontalouden tarkastusviraston toiminta on erittäin hyvää ja kehittyntä ja se antaa meille hyvin informatiivista tietoa. Täällä mainittiin, että joskus on moitittu, että esimerkiksi vähän liian puisevia kertomuksia on hallituksella ollut, mutta kun katselee viime päivien menoa ja tätä sote-sotkua, mikä meillä on, niin siitä ei varmasti puisevaa kertomusta mikään hallitus saisi aikaan. Tulevaisuudessa varmasti tulemme näkemään värikkäitä kertomuksia.

Vähän tähän liittyenkin, puhemies, minulle tuli tuossa kyselytunnilla mieleen, että tässä yhteydessä, kun puhumme esimerkiksi valtion tilinpidosta ja näistä asioista, olisi varmasti syytä kiinnittää huomiota myös varsin outoon seikkaan, joka nyt on ilmennyt tässä sote-sotkussa, eli tähän pilottiasiaan. Nythän on käynyt niin, että kaksi kertaa hallitus on myöntänyt 100 miljoonaa näihin pilotteihin — ensin 100 miljoonaa vuosi takaperin, ja nyt on myöntämässä parhaillaan käsittelyssä olevassa lisätalousarviossa lisää 100 miljoonaa — ja samaan aikaan näitä pilotteja koskeva lainsäädäntö ei ole voimassa. Ja perustuslakivaliokunta jo kahteen kertaan on sanonut, että näin ei tulisi toimia, että budjetoidaan rahaa tai tehdään pilotteja ilman, että vastaava lainsäädäntö on voimassa. Sitähän tässä kyselytunnilla juuri sivusimme ja hämmästelimme tätä tilannetta. Niinpä mielestäni olisi syytä keskustella myös tästä ja myöskin vähän kiinnittää huomiota jatkossa tähän, miten tämä on suhteessa sitten tähän budjettikäytäntöön, siihen, että voi tapahtua näin, että tulee rahaa pi-

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

lotteihin, joita edes perustuslakivaliokunta ei pidä asianmukaisena tässä järjestyksessä tehtävän. Varsinkin nyt, kun tämä on niin ajankohtainen, että meillä on parhaillaan lisätalousarviossa 100 miljoonaa — juuri eilen oli lähetekeskustelussa, jolloin hallitus ilmoitti, että ihan hyvä näin, että ei mitään ongelmaa, ja tänään kuitenkin nämä pilotit sitten päätettiin ikään kuin jäädyttää tai peruuttaa — niin eikö tämä nyt ole vähän sellaista päivän sote-meininkiä? Anteeksi, puhemies, ilmaisuni, mutta tältä tämä välillä alkaa näyttämään. Ilmaisen kyllä tässä huoleni siitä, suhtaudutaanko tällaisiin seikkoihin suhteessa eduskunnan budjettiin ja rahankäyttöön edes vakavasti, kun tällaista tehdään.

17.10 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Täytyy ensin kiittää Valtiontalouden tarkastusvirastoa tästä kertomuksesta ja kaiken kaikkiaan siitä hyvästä työstä, mitä se tekee, ja siitä, miten se antaa meille myös sitten täällä työkaluja seurata niin hallituksen kuin eduskunnankin toimintaa.

Sitten täytyy hallitusta kiittää siitä, että raportointi kestävän kehityksen edistämisestä otetaan nyt mukaan Agenda 2030 -selonteon mukaisesti, se, miten se on toteutunut, ja laajemminkin, miten pystymme edistämään kestävästä kehitystä, vaikka tietysti on selvää, että nyt näin alkuvaiheessa, vielä tässä kohdin ei niitä tuloksia niinkään ole.

Mutta sitten tästä raportoinnista yleisemmin: Täälläkin on todettu, että erityistä huomiota tulisi kiinnittää siihen, mistä raportoidaan, mitkä ovat ne tavoitteet, joiden täytyisi selvästi olla ilmaistuina siitä, mitä halutaan saavuttaa, ja ennen kaikkea mitkä ovat ne mittarit, joita sitten käytetään, kun mitataan sitä, onko tavoitteet saavutettu. Tämä on varmasti semmoinen kohta, joka täytyisi riittävän tarkkaan pohtia, jotta me oikeasti mittaamme niitä asioita, jotka ovat oleellisia sen suhteen, mitä me olemme päättäneet siitä, millaisia tavoitteita pitää saavuttaa, ja tietysti myös resurssien käytön suhteen: onko resurssit riittävällä tavalla ja järkevästi mitoitettu ja saadaanko niillä sitä, mitä halutaan.

Täällä on nostettu asioita eduskunnan esittämistä kannanotoista. Itse haluan nostaa näistä tämän valtion ict-hankkeiden suunnittelun ja seurannan. Usein sanotaan — aina eri hankkeiden yhteydessä, vaikka nyt viimeisenä tämän soten yhteydessä — että säästöt tulevat siitä, kun tehdään erilaisia tietoteknisiä ratkaisuja, digitalisoidaan ja muuta. Mutta kuinka aidosti tätä sitten voidaan seurata? Tässäkin on kiinnitetty huomiota siihen, että siinä suunnitteluvaiheessa se on varsin puutteellista ja myös seuranta on hyvin satunnaista. Ja aika usein käy niin, että oikeastaan sitä hanketta ei vielä kunnolla ole saatu vietyä läpi, kun uusi hanke samasta aiheesta jo pukkaa päälle. Kun me kuitenkin usein paljon luomme toivoa siihen, että nimenomaan ict:n avulla me saamme kustannustehokkuutta, me saamme sujuvuutta palveluihin, niin tämä on kyllä asia, mihin meidän täytyisi todella kiinnittää huomiota jo siinä suunnitteluvaiheessa, seurata sitä toteutumista todella tarkasti, että me voimme ottaa opiksi ja mahdollisesti saada siitä niitä hyötyjä, mitä aina kuvittelemme.

17.13 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kaksi asiaa.

Toinen oli tämä edustaja Viitasen esille nostama pilottiasia. Kuten valtiovarainministeri Petteri Orpo äsken omassa puheenvuorossaan kyselytunnilla aivan oikein sanoi, mitään rahojahan ei tietenkään liikkeelle lähde ennen kuin laiti on hyväksytty. Näinhän se oli. Se oli ihan selvästi sanottu. Luulisi tuon noin varttitunti sitten kuullun asian tulleen ymmärretyksi kerralla, mutta tulkoon nyt vielä kerran sanotuksi, ettette te kolmatta tai kolmattakymmenettä kertaa tätä asiaa sano taas kerran väärin. Olkoon tämä se oikaisu.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Mutta se toinen varsinainen asia, mihin tässä kertomuksessa haluan kiinnittää huomiota, on tämä tarkastusviraston tekemä erilliskertomus. Täällä puhutaan ihan lopussa tästä valtion riskien hallinnoinnista, valtion vastuista ja riskeistä. Pitää muistaa, että esimerkiksi tämän päivän laivateollisuudessa, kun joku varustamo tilaa vaikka nyt tuolta Turun telakalta tai täältä Helsingistä valtavan loistoristeilijän, joka rakennuskustannuksiltaan saattaa olla miljardin luokan ostos per laiva, niin sehän tarkoittaa käytännössä myös sitä, että kaikki maailman loistoristeilijäkaupat, mitä varustamot tekevät laivatelakoiden kanssa, tehdään aina niin, että tämä rakentaja hommaa sen rakennusaikaisen rahoituksen ja tätä kautta syntyvät nämä takausvastuut, joita Suomessakin yli 20 miljardia on erilaisiin teollisuushankkeisiin takauksia valtio antanut, että saadaan nämä teollisuushankkeet rahoitettua. Sitten kun kauppa on syntynyt, niin totta kai kauppahinta maksetaan, ja näin valtiovalta edesauttaa suomalaista ulkomaankauppaa ja suomalaisen osaamisen myyntiä ulkomaille.

Näihin riskeihin totta kai pitää kiinnittää suurta huomiota, ja Valtiontalouden tarkastusvirasto tekee tässä erinomaista työtä. Vaikka nämä riskit todellakin jonkun mielestä ovat vakavia riskejä, se on normaali käytäntö esimerkiksi loistoristeilijäkaupoissa tai laivakaupoissa yleensä, että rakennuttaja ottaa sen rakentamisen aikaisen rahoituksen itse ja sitten vasta kaupan jälkeen kauppahinta maksetaan ja nämä takuut raukeavat sitä myöten.

17.15 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Todellakin tämä vuosikertomus on kehittynyt ja se on informatiivisempi ja helpompi luettava, mutta vieläkö ei olla maalissa. Kehitystyöhän lähti voimakkaasti liikkeelle viime vaalikaudella. Silloin edustaja Braxin johtama tarkastusvaliokunta, johon taisi edustaja Anttilakin kuulua, otti tämän yhdeksi selviytyksen kohteeksi. Sitten siltä pohjalta eduskunta teki lausumien muodossa päätökset, että pitää ryhtyä kehittämään tätä niin, että saadaan enemmän informaatiota käyttökelpoisessa muodossa. Sitten myös tästä riskien esille tuonnista on tehty eduskunnassa useampia päätöksiä, että nämä riskit pitää avata paremmin kaikkineen mukaan lukien euroalueeseen liittyvät riskit siltä osin kuin Suomen Pankilla tai Suomen valtiolla on tehtyjä rahasijoituksia tai lupauksia joidenkin lainoitusten osalta näille kriisivaltioille.

Tässä on siis myönteistä kehitystä, mutta edelleenkin ollaan tilanteessa, josta täällä edellä edustaja Mikkonen puhui: nämä mittarit ovat ratkaisevia, pitää olla ensin konkreettiset tavoitteet, jotka ovat sellaisia, että niistä voidaan nähdä, että hallituksen toiminnalla on joku yhteys siihen tavoitteeseen. Sitten kysymys on, että tämän hetken tilanne tavoitteiden konkreettisuudessa ja mittaristossa ei ole riittävän selkeä. Se on käynyt jo tähän mennessä ilmi, kun tähän hallituksen vuosikertomukseen on tarkastusvaliokunnassa alustavasti paneuduttu, eli kyllä tässä tulee työtä myös seuraavalle hallitukselle niin, että on hallitusohjelma sitten strateginen tai taktinen tai siltä väliltä tai operatiivinen, niin siellä pitäisi olla kuitenkin selvästi konkreettiset tavoitteet ilmaistuina ja sitten pitäisi katsoa tätä mittaripuolta, jotta päästäisiin siihen tilanteeseen, että voitaisiin jälkikäteen paremmin arvioida hallituksen toimintaa, sen onnistumista sekä eduskunnan että kansalaisten osalta, joten työtä tässä tullaan tarvitsemaan myös tästä eteenpäin.

17.18 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Tarkastusvaliokuntahan on valiokunnista uusin tulokas, mutta on minusta jo tänä aikana osoittanut tarpeellisuutensa. Viime vaalikaudella olin jäsenenä, ja aivan kuten edustaja Heinäluoma totesi, siellä tehtiin erittäin merkittäviä selvityksiä muun muassa nuorten syrjäytymisestä, homerakentamisesta, ja sitten tehtiin selvityksiä Senaatti-kiinteistöistä. Siellä on esimerkiksi — jos oikein muistan

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

— 14 kohdan ponsi, joka liittyy siihen, mitä Senaatti-kiinteistölle pitäisi tehdä tai mitä pitäisi tehdä nuorten syrjäytymisasiassa. Tässä tulee mieleen kysymys, onko valiokunta nyt sitten seurannut näiden ponsien toteutumista, siitä yksinkertaisesta syystä, että muuten näistä selvityksistä ei ole vastaavaa hyötyä. Niihin on kuitenkin, kun osa niistä on rahalla tehtyjä, mennyt myöskin varoja, ja sen takia kysynkin valiokunnan puheenjohtajalta: missä vaiheessa on niiden asioiden seuraaminen, joista valiokunta on tehnyt viime vaalikaudella erittäin hyviä mietintöjä?

17.19 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tähän samaan teemaan kuin edustaja Anttila lopetti, Senaatti-kiinteistöihin, haluaisin myös muutaman sanan sanoa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto tekee hyvää työtä, ja näitä arviointityökaluja ja mittareita tehtyjen päätösten vaikuttavuuden osalta tulee kehittää edelleen. Yksi asiakokonaisuus tässä laajassa arvioinnissa ovat myös vaikkapa julkisen talouden suunnitelman lausunnot, joita eri valiokunnat nyt antoivat. Itse olen hallintovaliokunnassa, niin sanotussa poliisi- tai kuntavalioikunnassa, sekä puolustusvaliokunnassa, ja näiden molempien hallinnonalojen puolella on valtavat kiinteistömassat. Puolustusvoimien kiinteistömassat taitavat olla valtion kiinteistöistä se isoin osa. Poliisi tulee varmaan hyvinkin kärjessä ja sitten hälytyskeskukset yms.

Näissä lausunnoissa valiokunnat kiinnittivät huomiota siihen, että Senaatti-kiinteistöt huolehtii toki omasta taloudesta ja omasta toiminnasta, mutta tällainen kokonaisarviointi Senaatti-kiinteistöjen toiminnan ja talouden osalta ja taas toisaalta valtion virastojen, vaikkapa nyt tässä edellä mainittujen poliisin ja Puolustusvoimien, osalta ei ole siinä tasapainossa kuin pitäisi olla. Julkisen talouden suunnitelmaan liittyvät säästöleikkurit uhkaavat syödä toteutuessaan esimerkiksi puolustushallinnolle asetetut 50 miljoonaa valmiuden nostamiseen lähivuosina käytännössä nolliin niin, että valtion itsensä nostamat taloudelliset resurssit syödään kiinteistöjen kallistuessa.

Näin ollen toivoisin, että Valtiontalouden tarkastusvirasto voisi ottaa myös tällaisia teema-arviointia viitaten tuohon viime kaudella tarkastusvaliokunnassa olleeseen arviointityöhön, joka Senaatti-kiinteistöjen toiminnan ja talouden yhteydessä tehtiin. Tällainen teema-arviointi voisi sopia vaikkapa tähän koko valtiontalouden kehykseen, kaikkeen valtion kiinteistöomaisuuteen.

17.21 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kari otti tämän Senaatti-kiinteistö-asian esiin, ja itsekkin toivon todella, että Valtiontalouden tarkastusvirasto kiinnittäisi tilanteeseen huomiota. Olen pohtinut, onko tuottotavoite mahdollisesti liian korkea. Siellähän tuottotavoite on 1,5—3 prosenttia, mikä sinänsä ei kuulosta kovalta, mutta toinen puoli asiassa on aina se, millä tavalla ne kiinteistöt arvioidaan, ovatko myöskin niiden arvot kohdallaan. Esimerkiksi Puolustusvoimillahan tällä hetkellä vähän vajaa 11 prosenttia budjetista menee kiinteistökuluihin. Voidaan tietysti argumentoida, onko se vähän vai paljon, mutta määrä on kuitenkin kasvussa, ja olen huolestunut siitä, millä tavalla meidän sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudestamme huolehtivat tahot pystyvät hoitamaan sen perustehtävänsä, joka on niille lakisääteinen, jos yhä suurempi osa rahoista menee kiinteistökuluihin.

17.22 Sirkka-Liisa Anttila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti otan esimerkin viime vaalikaudella tarkastusvaliokunnan tekemästä selvityksestä.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Loimaalla olevan Sarka-museon kustannuksista 70 prosenttia oli Senaatin vuokria, ja tämä on aivan totta. Eli tämä järjestelmä ei ole sellainen, kun ei voida kilpailla. Museo on se, missä sen toiminnon pitää olla. Koska ei voi toiseen paikkaan siirtää, niin silloin ollaan tilanteessa, että sinne voidaan ilmeisesti määrätä melkein minkälainen vuokra tahansa. Ja tietysti suurin syy on se, että Sarka-museo oli rakennettu ja niihin kustannuksiin Senaatti haluaa tietyllä ajalla sen kuoletuksen ja tuottavuuden, mutta se järjestelmä oli kerta kaikkiaan katastrofaalinen. Sama oli esimerkiksi tutkimustoiminnassa, Luonnonvarakeskuksen toimipisteessä Jokioisissa. Jokioisissa 65 prosenttia olivat ne vuokrat, mitä Senaatti otti.

Puhemies Paula Risikko: Mennään tässä vaiheessa puhujalistaan.

17.23 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Täällä edustaja Hoskonen muun muassa kommentoi puheenvuoroani, ja aloitan siitä, että kyllä tässä nyt mielestäni kuitenkin jonkinlaisen huomion paikka on, kun miettii sitä, että eilen me keskustelimme lisätalousarvion yhteydessä siitä, että hallitus oli budjetoidessa 100 miljoonaa euroa näihin pilotteihin, joista perustuslakivaliokunta on jo kaksi kertaa sanonut, että näin ei tulisi toimia, niin että kovin köykäistä tämä suhtautumistapa tuntuu hallituspuolueilla olevan.

Eilen kun tästä keskusteltiin, niin oli juuri se köykäinen asenne samanlainen kuin edustaja Hoskosella äsken, että eihän se mitään vaikka budjetoidaan, että ei valmistelussa mitään, kunhan ei sitten vain käy niin, että rahaa käytetään ennen kuin lainsäädäntö on voimassa, että valmistelu on ihan hyvä ja ok hallituksen ja ministeri Orpon mielestä. Mutta kuinka sitten kävikään, kun uusi päivä koitti? Tänään uutinen kertoo, että nyt kuitenkin näiden pilottien valmistelu on keskeytetty, joten kyllä nyt kuitenkin tuntuu, että tässä mennään niin kuin päivä kerrallaan ja hallituksen linja on — rohkenen nyt sanoa — todella poukkoilevaa ja epäselvää. Kyllä se aiheuttaa myös omalta osaltaan mielestäni kritiikin aiheita paitsi sen asian suhteen, niin myös tämän linjan selkeyden suhteen. Kaiken kaikkiaan, puhemies, täällä on puhuttu monista riskeistä, kaikesta tästä, ja voisin sanoa, että tämä koko sote-kokonaisuushan muodostaa valtaisan sellaisen, mutta siitä en nyt tässä yhteydessä sen enempää.

Mutta, puhemies, tässä on hyvin kuvattu joissakin aiemmissa puheenvuoroissa näitä tulevia haasteita, tavoitteita ja sitä, että pitää olla mittareita. Minun mielestäni on ihan hyvä, että ollaan päädytty esimerkiksi siihen, että tällaisia poikkihallinnollisia teemoja tullaan nostamaan tulevaisuudessa, kuten vaikka tämä kestävä kehitys, joka tulee olemaan seuraavan budjetin ikään kuin tämmöisenä läpileikkaavana teemana. Itse olen valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaoston puheenjohtaja, ja annoimme juuri lausuntomme lapsiasiavaltuutetun kertomuksesta, jossa annoimme tuen sille, että kehitämme vahvasti lapsibudjetointia ja lapsivaikutusten arviointia. Mielestäni se oli tärkeä linjaus budjettivaliokunnalta, valtiovarainvaliokunnalta, eteenpäin sitten terveisenä. Ja nämä kaikki ovat juuri niitä asioita, että sitten kun tähän mennään, me tarvitsemme selkeitä tavoitteita ja me tarvitsemme selkeitä mittareita, jotka sitten mittaavat, kuinka hyvin näihin tavoitteisiin pääsemme.

17.26 Eero Heinäluoma sd: Arvoisa puhemies! Edustaja Anttila kysyi sen perään, miten tarkastusvaliokunta aikoo näiden lausumien osalta menetellä liittyen viime vaalikauden lausumiin. Muun muassa tämä Senaatti-kiinteistöt-asia ja sitten myös nämä rakennusten

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

kosteus- ja homeongelmat ja nuorten syrjäytyminen olivat esillä. Voin edustaja Anttilalle kertoa, että nämä tullaan käymään valiokunnassa erittäin huolella lävitse. Itse asiassa tämän päivän kokouksessa on käyty tarkastusvaliokunnan vastuulla olevat lausumat, niiden seuranta, lävitse ja päätetty, mistä tullaan pyytämään lisätietoja hallitukselta, aihealueista, joissa näyttää, että tulokset eivät ole riittäviä.

Tarkastusvaliokunta tulee ottamaan tämän lausumien toteutuksen asian erittäin vahvasti omassa työssään esille. Tämä hallituksen vuosikertomushan on sitten muilta osin muiden valiokuntien arvioitavana, ja jokainen valiokunta omalta kohdaltansa katsoo sen oman toimialan asiat, miten lausumat ovat menneet eteenpäin. Sitä kautta tämä tulee sitten koko eduskunnan käsittelyyn ensi syksynä, valitettavasti ensi syksynä, koska nyt ollaan tilanteessa, että tämä sote on vienyt kaiken ylimääräisen ja vähän enemmänkin energiasta eri valiokunnissa niin, että sitä ei ehditä tehdä ennen kesätauolle lähtöä. Mutta tämä tulee joka tapauksessa.

Senaatti-kiinteistöt-asia on todellakin erittäin iso asia. Nyt minulla ei ole tässä sitä ajantasaista informaatiota, niin että voin sanoa vain muistinvaraisesti, että kyllä eduskunnan viime kauden kannanotot Senaatti-kiinteistöjen osalta ovat johtaneet erittäin merkittävään Senaatti-kiinteistöjen toiminnan uudistamiseen. Siellähän oli monenlaisia ongelmia, ja tarkastusvaliokunnan viime vaalikauden havaintoihin liittyy vähän se epäily, että niitä Senaatti-kiinteistöjen vuokria käytettiin tämmöisenä ylimääräisenä leikkaustapana, eli kun on yhtäältä erilaisia säästöohjelmia tehty valtion budjetissa ja sitten on ollut tarve budjetin tasapainottamiseen, niin tarkastusvaliokunnalle viime kaudella heräsi se epäily, onko niin, että näitä Senaatti-kiinteistöjen aika korkeita tuottovaatimuksia käytetään tämmöisenä lisäleikkurina, mitä kautta imetään pois rahaa valtion virastoilta, ministeriöiltä ja eri valtion toimipisteiltä.

Tämä johti tähän eduskunnan kannanottoon ja sitten päätökseen siitä, että Senaatti-kiinteistöjen toiminnan osalta pitää tehdä tällainen ulkopuolinen selvitys, ja se selvitys on nyt tehty, ja tarkastusvaliokunta on kuullut sen tulokset. Kun tämä on tässä kiinnostanut useampaa kansanedustajaa, muun muassa Anttilaa, Karia ja Kaumaa, niin pyydän, että tämä tämänhetkinen Senaatti-kiinteistöjen toiminnan kehittämisen tilanne muistioidaan teille, jotta voitte nähdä, miten tämä asia on tähän mennessä mennyt eteenpäin. Syksyllä sitten tästä tehdään tarkastusvaliokunnan työssä uudelleen huomioita.

17.29 Marisanna Jarva kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan Senaatti-kiinteistöistä on paljon puhuttu ja on tullut hyviä puheenvuoroja, ja muutoinkin tietysti on tärkeitä nyt näiden turvallisuuskiinteistöjen osalta, että käydään läpi tämä tarkka selvitys siitä, miten voidaan jatkossa sitten näitten puolustusalan ja sisäministeriön hallinnon alla olevien viranomaisten toimitiloja myöskin yhdistää ja myös valtionjohdon tiloja, joissa on tiukemmat turvallisuuskriteerit kuin muutoin yleensä hallinnonalan kiinteistöillä, ja miten voitaisiin muitten maiden malliin nämä kiinteistöt sitten saada saman toimijan alle ja ottaa tosiaan nämä mielettömät tuottovaatimukset näiltä kiinteistöiltä pois, koska niitä ei käytännössä kukaan muu toimija voi käyttää, tietenkin myös näitten varasto-toimintojen osalta, mitä sitten Puolustusvoimilla on käytössään. [Puhemies koputtaa] Mutta sitten myöskin muilla hallinnonaloilla näitä ongelmia Senaatti-kiinteistöillä on. Luke on tästä yksi hyvä esimerkki.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään taas puhujalistaan.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

17.30 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä Senaatti-kiinteistöt-asiaan puuttuminen:

On hyvä kuulla, mitä edustaja Heinäluoma tarkastusvaliokunnan puheenjohtajana sanoi, että tämä tullaan tarkastelemaan ja tähän tullaan puuttumaan. Tämähän on merkittävä asia nimenomaan puolustushallinnon puolelle. Täällä jo puhuttiin siitä, kuinka 11 prosenttia tällä hetkellä menee puolustusbudjetista kiinteistökustannuksiin. Minun tietojeni mukaan nämä kustannukset ovat jopa nousussa. Joidenkin arvioiden mukaan jopa 20 prosenttia voisi mennä tulevaisuudessa kiinteistökustannuksiin puolustusbudjetista. Onhan tämä nyt täysin kestäväntöntä.

Kun puhutaan puolustuksen ja puolustushallinnon, Puolustusvoimien käyttämistä kiinteistöistä, niin nämä ovat sen tyyppisiä kiinteistöjä, ettei niitä voi vuokrata keneltäkään muulta. Ei ole vaihtoehtoja käyttöä myöskään näille kiinteistöille, että niitä voisi vuokrata kenellekään muulle, joten kyllä tämä on valtion toimesta ja Senaatti-kiinteistöjen toimesta, jos voisi kuvailla, erittäin epäoikeudenmukaista ja huonoa toimintaa. Tämä pitää meidän pystyä muuttamaan siten, että nämä kiinteistömenot saadaan meillä oikealle tasolle.

Joka tapauksessa hinnat nousevat nyt jatkuvasti ja tähän tulee puuttua. Siihen tulee puuttua tietysti niin, että sitä seurataan. Valtiontalouden tarkastusvirasto on sitä varten, että se seuraa. Kun näitä lausumia on tehty aiemminkin, niin tarkastusvaliokunnan niihin tulee puuttua, ja tässä ollaan kyllä aivan siinä asian ytimessä, että nyt tämä asia otetaan tapetille. Viimeistään seuraavan hallituksen seuraavissa hallitusneuvotteluissa mielestäni tulee tämä asia ratkaista niin, että kiinteistökustannukset eivät ole se, joka esimerkiksi nyt puolustushallinnolta näin suuren siivun vie.

17.32 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Oli hyvä kuulla tarkastusvaliokunnan puheenjohtajalta, edustaja Heinäluomalta se, että nämä lausumat edellisen tarkastusvaliokunnan aikana tehdyistä selvityksistä käsitellään ja me saamme niistä sitten tietoa. Siis tämä Senaatti-kiinteistöt, mistä tässä on paljon puhuttu, on yksi niistä, ja tässä on käytetty oikein hyviä puheenvuoroja siihen liittyen, ja niihin on helppo yhtyä, mutta sitten ovat myös tämä nuorten syrjäytymiseen liittyvä selvitys sekä sitten rakennusten sisäilmaongelmiin liittyvä selvitys.

Itse ajattelen niin ja toivoisin, että kun tarkastusvaliokunta tekee näitä hyviä raporttejaan ja siellä ovat kaikki puolueet mukana niitä yhdessä tekemässä, niin niitä hyödynnettäisiin entistä enemmän myös sitten tulevina vuosina, jos siinä samalla kaudella ei saada kaikkea tehtyä. Nythän tämä hallitus on tehnyt omat Terveet tilat -raporttinsa, mikä on sinänsä ihan hyvä, ja on myös nuorten syrjäytymisestä tilattu erilaisia selvityksiä, mutta itse näkisin, että olisi ehkä meidän toimintamme kannalta tehokkaampaa, jos me ennemmin kuin tilaamme uusia selvityksiä vanhojen päälle ensin katsoisimme, mitä niissä vanhoissa on, ja huolehtisimme, että ne toimenpiteet tehdään, eikä niin, että sitten tilataan uusia selvityksiä ja raportteja ja unohdetaan tavallaan ne vanhat, mitä on jo tehty ja missä on vielä paljon eteenpäin mentävää. Esimerkiksi sisäilmaongelmien kohdalla on hyvin konkreettisia toimenpide-esityksiä, jotka vieläkin ovat tekemättä, ja olisi parempi, että jatketaan siitä kuin että ikään kuin keksitään ne samat toimenpiteet uudestaan.

17.34 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Kuten tiedossa on, tarkastusvaliokunnalla on hyvä puheenjohtaja, ja oli kauhean iloista kuulla, että heti esimerkiksi tähän Senaatti-kiin-

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

teistöt-asiaan ilmoitettiin valiokunnan tarttuvan, kun siitä terveisiä tulee, ja muutenkin kuulimme edustaja Heinäluoman kuvaavan niitä toimia, mitä kaiken kaikkiaan tarkastusvaliokunta on tekemässä. Itselläni on ilo olla tässä valiokunnassa varajäsenenä ja toki sitä kautta päästä myös osalliseksi tähän työhön.

Puhemies! Tähän loppuun haluaisin osaltani antaa terveisiä tai toiveen eteenpäin myös sinne tarkastusvaliokunnan päähän — sen ehdin jo puheenjohtajalle tuossa äsken sanoa ennen kuin hän toiseen tilaisuuteen lähti — että mielestäni olisi viisasta pohtia, miten nyt sitten esimerkiksi tämä pilottiasia, mikä täällä tuli esiin — eli rahankäyttö suhteessa siihen, milloin sitten oikeasti tämmöinen toteutuu — tavallaan suhteutuu nyt siihen, mikä on tarkoituksenmukaista, puhumattakaan siitä, mikä on sitten eduskunnan budjettivallan ja muun näkökulmasta asianmukaista tässä pilottiasiaassa. Ja, puhemies, kun miettii sitä, että onhan tässä nyt kuitenkin tilanne, että tässä on tehty näitten pilottien suhteen valtaista työtä, virkatunteja siihen käytetty, maakunnat ikään kuin pistetty niiden kanssa hosumaan, valmisteltu, budjetoitu ja sitten keskeytetään ja kaikki tämä, niin kyllähän sekin osaltaan rahaa maksaa. Siksikin minusta tämä on ihan relevantti kysymys. Mutta näillä eväin, puhemies, esitän vain toiveen tai idean tai terveisen, miksikä sitä nyt haluaa nimittää, että tarkastusvaliokunta voisi myös tätä asiaa joltain osin käsitellä.

17.36 Mika Kari sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä yhteydessä haluan myös kiittää tarkastusvaliokunnan puheenjohtaja edustaja Heinäluomaa hyvästä vastauksesta. Tarkastusvaliokunta puuttuu asianmukaisella tavalla ja tekee asianmukaisia huomioita kiinteistöomistamiseen liittyvistä asioista, Senaatti-kiinteistöistä ja niin edelleen, ja aikanaan tullaan sitten saamaan näistä hyvä ja seikkaperäinen selvitys jatkokeskustelun pohjaksi. Toivon, että tämä etenee prosessin lailla, niin laajasti eri valiokunnista tulee aina aika ajoin huolta tästä meidän kiinteistöomaisuutemme kunnosta ja taas toisaalta siitä hinnasta, joka siitä käytöstä maksetaan.

Kun täällä on paikalla lähes neljännes puolustusvaliokuntaa ja muun muassa entinen puolustusministeri, niin tiedän, että salista löytyy ymmärrystä sille, että puolustushallinnon tilojen osalta puhutaan kuitenkin hyvin poikkeuksellisesta tilamassasta, joka ei ole muutettavissa yksityiskäyttöön. Sitä ei ole syytä muuttaa, mutta se ei ole myöskään teknisesti mahdollista, kun on monenlaisia räjähdde-, varikkoalueita ja varastoja ja muuta vastaavaa. Kuitenkin tämmöinen laskennallinen lähes automaattinen jakomalli syö jatkuvasti tätä kiinteistömassaa kasvavin kuluin. Tässä edustajakollegat Jarva ja Savola ja edustaja Mikkonen jo aikaisemminkin puhuivat tästä kiinteistöomaisuudesta ja siitä uhasta, jonka tällainen automaattinen jakomalli keskipitkälläkin aikavälillä tuo puolustushallinnon koko budjettiin. Vaikka me puhumme maanpuolustuksesta täällä ansiokkaasti ja isoilla kirjaimilla ja hyvässä yhteisessä hengessä, niin toivoisin, että se hyvä yhteinen henki ulottuisi myös niiden ratkaisukeinojen etsimiseen, joilla tämä kiinteistögiljotiini saataisiin pois puolustushallinnon niskasta. Pelkään, että seuraavalla vuosikymmenellä tullaan tilanteeseen, josta aikaisemminkin mainitsin, että ne lisämäärärahat, jotka maanpuolustukselle on annettu valmiuden nostamiseen, tulevat sitten käytettyä kiinteistölaskuihin, eikä se ole tietenkään tarkoituksenmukaista eikä toivottavaa. [Mikko Savola: Juuri näin, erittäin hyvä puheenvuoro!]

17.38 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Täytyy kyllä yhtyä täällä keskustelun aikana esitettyyn kritiikkiin siitä, että vielä eilisessä lisätalousarviokeskustelussa ainakin hallituksen

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

ja hallituspuolueiden taholta näitä valinnanvapauspilotteja ja niiden lisärahoitusta, rahoituksen tuplaamista 200 miljoonaan euroon, pidettiin erittäin tarpeellisina, mutta nyt olemme tosiaan kuulleet, että niiden valmistelu on keskeytetty. Kyllä tästä väistämättä jää sellainen kuva, ettei hallitus oikein kunnolla tiedä, tai tietääkö ollenkaan, mitä se on tekemässä. Vaikuttavatko sitten nämä loppuviikon hallituspuolueiden, molempien hallituspuolueiden, puoluekokoukset tähän? Mahdollisesti pormestari Vapaavuoren kritiikki luo kovaa painetta etenkin kokoomukselle, joka on kyllä kovasti profiloitunut talouspuolueena. Kyllä minä nyt toivon, että varsinkin kokoomus tässä ymmärtäisi painaa jarrua tai pistää pelin oikeastaan kokonaan poikki.

Tähän sote-uudistukseen liittyy niin suuria riskejä, että ne ansaitisivat kyllä huomattavastikin laajempaa tarkastelua kuin mitä tässä salissa tänään on ollut, mutta keskustelu vielä kevään, kesän ja syksykin aikana todennäköisesti jatkuu. Perustuslakivaliokunnan tuoreessa lausunnossa on kiinnitetty lukuisiin epäkohtiin huomiota, vakavaa huomiota. Valinnanvapauslainsäädännön osalta riskejä liittyy muun muassa rahoitukseen, potilaiden tietoturvaan, ylipäättään yhdenvertaisuuteen, mitä tähän valinnanvapausmalliin tulee, ja ne ovat isoja, todella isoja, kysymyksiä, jotka ovat yhä pääosin ratkaisematta.

Arvoisa puhemies! Kiinnittäisin huomiota myös siihen, että nämä uudistuksessa alun perin saataviksi kaavailut 3 miljardin euron säästöt näyttäivät kovin ylimitoitetuilta. Sitä, tuleeko niitä ollenkaan, emme tiedä. Voi tulla lisäkustannuksiakin. Ainakaan eduskunta ei ole saanut mitään kunnollista kustannuslaskelmaa siitä, mistä nämä säästöt syntyisivät.

Totean vielä tähän loppuun, että nyt tässä Martti Hetemäen muistiossa esitetty 4 miljardin euron säästöpotentiaali, jonka katsotaan syntyvän tietoteknologian kehittymisestä ja tiedon paremmasta hyödyntämisestä, toteutuisi luultavasti myös ilman tätä sote-uudistusta.

17.41 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Kenenkään arviota väheksymättä, mistä säästöt tulevat ja kuinka niitä toteutetaan, niin sellainen tunnelma aika isosti tässä salissa on kuitenkin ollut, että arviot ovat vähän niin kuin tuuleen huutamista. Mistä tulee se 4 miljardia? Kyllä minä ainakin kansanedustajana toivoisin, että minä voisin saada jotakin konkreettista enkä vain sitä, että jos, jos ja jos. Siis toiveiden mukaan on rakennettu niin ainutlaatuinen ja suuri historiallinen muutos, jonka taloudellisia vaikutuksia ei kansanedustaja pysty arvioimaan. Sille ei nyt tarvitse mitään Excel-taulukkoa laittaa eteen, mutta jotain pitäisi kuitenkin olla käsillä. Siinä mielessä täytyisi olla ehkä vähän enemmän. Tästä olen huolissani ja toivon, että jotain vielä kristallisoituisi, niin että me voisimme päätöksentekijöinä olla valmiimpia tekemään tämän historiallisen päätöksen, johon tässäkin esityksessä viitataan.

17.42 Pia Viitanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Pakko vielä sanoa, että kovin vaatimattomasti edustaja Myllykoski sanansa esitti, kun sanoi, että ehkä hieman tarkemmin, kun puhutaan tästä sotesta. Varmasti tällä piiloviestinä halusitte sanoa, että tämä sana ”hieman” ei ole välttämättä ihan se, mitä tässä kaipaamme, vaan kaipaamme hyvin paljon tarkempia arvioita.

Ja kun tässä, puhemies, puhutaan nyt Valtiontalouden tarkastusvirastosta, niin sehän on antanut paljon kritiikkiä muun muassa esimerkiksi siitä, että nämä säästötavoitteet eivät välttämättä tule toteutumaan — ja poikkeuksellisen suurta epävarmuutta on tietenkin koko soteen liittyen. Olisi sinänsä ihan oma tarinansa tämä kulma, minkä edustaja avasi, eli se,

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

kuinka eduskunta ylipäättään voi ajatella, että se hyväksyy uudistuksia, kun meillä on niin hiuksenhienon pienet tiedot siitä, mikä kustannusluokka on.

Puhemies! Olemme olleet tilanteissa, että edustaja joutuu kysymään asiantuntijakuulemisessa, että voisitteko edes miljardin tarkkuudella arvioida, mitä joku asia tulee kustantamaan. Se on aika huikaa, kun monta kertaa monen asian kohdalla joudumme täällä arvaamaan, onko lopputulos plusmerkki vai miinusmerkki. Tietenkin tämänkin keskustelun aihepiiriä tämä sinänsä sivuaa, koska nämä ovat kuitenkin isoja tilinpidollisia kysymyksiä ja rahaeriä, mitä tässä liikkuu, ja tulevia raameja tehdään.

Pyydän kiinnittämään huomiota siihenkin tosiasiaan, mikä tällä hetkellä on meillä valtiovarainvaliokunnassa, että me olemme antamassa julkisen talouden suunnitelmasta kohtapuoliin mietintöä ja meillä ei ole vielääkään esimerkiksi sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausuntoa, jota ei tule — he eivät sitä nyt sitten hallituspuolueiden toimesta halunneet antaa — ja olemme tilanteessa, että valtiontalouden tuleva raami on aivan eri mittasuhteessa kuin taas sote. Tähänhän muun muassa perustuslakivaliokunta kiinnitti huomiota, että tulee pystyä turvaamaan rahoituksen riittävyys, sote-palveluiden riittävyys maakunnissa. Tällä tietoa se ei tietenkään tule olemaan näin. Nyt olemme tilanteessa, että jännitämme jokaista päivää, jokaista tulevaa päivää, että miten asia kehittyy, mutta harvoinpa on tällaisia tilanteita tosiaan nähty, varsinkin kun me teemme siis megaluokan ja vuosituhatuuden uudistusta tässä talossa.

17.45 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Vaatimattomana edustajana halusin sanoa, että jos edes vähän, [Pia Viitanen: Edes vähän!] sillä kun edustajalle laitetaan tuossa puhemiehen korokkeella huppu silmille ja pyöräytetään ympäri, niin olisi hyvä tietää edes hieman, mihinkä suuntaan oltaisiin menossa, eli olisi hyvä olla edustajalla tiedossa edes se, mistä ne mahdolliset säästöt otetaan ja miten rahoitetaan se kaikki, kuten tässä erityisesti juuri edustaja Viitanen toi hyvin esille: miten voidaan suunnitella rahoitusta, jos meillä ei ole mitään pohjaa, mihinkä perustaa suunnitelmia. Pidän kyllä jotenkin semmoisena abstraktisena kuviona sitä, että täällä valiokunnissa joudutaan tekemään päätöksiä ilman perustavaa pohjaa sille, mihinkä omat päätökset perustuvat. Olemme tavallaan hajanaisen tiedon varassa, ja se on todella ikävä asia.

Mutta, arvoisa puhemies, lakkaan pitkittämästä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin tarkastusvaliokuntaan.

5. Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan kertomus Euroopan neuvoston parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2017

Kertomus K 8/2018 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 4/2018 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 4/2018 vp.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Keskustelu

17.47 Matti Vanhanen kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä toimintakertomus tekee osaltaan tunnetuksi neuvoston tärkeää työtä ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen turvaamiseksi ja kehittämiseksi, ja samalla tämä kertomus kertoo hyvin Suomen valtuuskunnan aktiivisesta työstä järjestön perustehtävien toteutumisen edistämisessä. Tämän kertomusvuoden osalta pitää kyllä nimenomaan näihin perustehtäviin nyt paneutua. Valiokunta omassa lausunnossaan kiinnittää huomiota niihin vakaviin sisäisiin ja ulkoisiin haasteisiin, joita neuvostolla on.

Pidämme huolestuttavana kehityssuuntaa, jossa Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden velvoitteiden täyttäminen on puutteellista ja yhä useamman jäsenvaltion taholta. Järjestön periaatteiden ja päätösten kyseenalaistaminen ja toiminnan hankaloittaminen eivät saa johtaa sen toimintaedellytysten heikkenemiseen. On jotenkin outoa, että maat, jotka ovat nimenomaan tahtoneet tulla järjestön jäseniksi, nyt nikottelevat järjestön perusperiaatteiden toteuttamisessa omassa maassaan. Myös järjestön resurssitilanne on heikentynyt Venäjän jätettyä maksamatta osan vuoden 17 jäsenmaksusta ja Turkin samanaikaisesti ilmoittettua, että se luopuu suuren maksajamaan asemasta. Oma julkisuutensa on liittynyt yleiskokoukseen kohdistuneisiin korruptioepäilyihin ja sen omien eettisten sääntöjen rikkomuksiin. Tätä ulkoasiainvaliokunta pitää erittäin vakavana, ja olemme kuvanneet sitä omassa lausunnossamme.

Arvoisa puhemies! Suomi aloittaa marraskuussa tänä vuonna Euroopan neuvoston ministerikomitean puheenjohtajana. Se on puolen vuoden jakso, ja pidämme tätä tärkeänä mahdollisuutena myös Suomen parlamentaarisen yleiskokouksen valtuuskunnalle huomion keskittyessä puheenjohtajamaahan. — Kiitos.

17.49 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Suomi liittyi Euroopan neuvostoon 4. päivä toukokuuta 1989 viimeisenä länsimaana, puoli vuotta ennen Puolan ja Unkarin liittymistä. Ensi vuonna tuleekin kuluneeksi 30 vuotta tästä liittymisestä.

Käsittelyssä oleva vuosi 2017 on ollut Euroopan neuvoston toiminnalle erittäin haastava. Valiokunnan puheenjohtaja Matti Vanhanen täällä jo sitä kuvailikin. Neuvostoa ovat koetelleet sekä sisäiset haasteet että yleiskokouksessa ilmitulleet korruptiosyytökset, yleiskokouksen puheenjohtajan ero sekä pitkään jatkunut resurssien niukkuus, jotka kaikki ovat heikentämässä luottamusta järjestön toimintaan. Yleiskokouksen puheenjohtaja on taas kerran vaihtumassa juhannuksen jälkeisellä kokousviikolla syystä että italialainen puheenjohtaja Nicoletti ei päässyt parlamenttivaaleissa läpi. Resurssien niukkuus on tosiasia jo useiden vuosien ajalta, ja tosiaan tilannetta pahentaa, ihan niin kuin valiokunnan puheenjohtaja Vanhanen totesi, Venäjän ilmoitus ja Turkin ilmoitus, että ne eivät ole enää mukana yhtä runsaasti rahoittamassa.

Arvoisa puhemies! Euroopan neuvoston yleiskokous seuraa jäsenmaidensa jäsenvelvoitteiden toteutumista, kuten demokratian kehitystä, laillisen yhteiskunnan perustaa ja ennen muuta ihmisoikeuksia. Jokainen jäsenmaa sitoutuu liittyessään ratifioimaan jäsenyyden ehdot ja sitoutuu niitä noudattamaan. Velvoitteiden toteutumista seurataan maakohtaisesti ja temaattisesti.

Monitorointikomitea laatii raportteja jäsenmaiden toiminnasta. Siis kaikista laaditaan raportti tietyin väliajoin, ja sitten tarpeen mukaan laaditaan raportti niistä maista, joiden kohdalla on selvitettävää. Viime vuonna Turkki pistettiin monitorointiin, ja komitean työ-

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

listalla on ensimmäistä kertaa kaksi EU-maata, Puola ja Unkari, johtuen maissa harjoitetavasta politiikasta. Monitorointikomitean työtä ovat vaikeuttaneet esimerkiksi raportoi- en tiedonhankintamatkojen järjestelyt, jotka eivät aina ole turvanneet riittävää tiedonsaan- tia. Lisäksi monitoroinnin tulosten täytäntöönpano kohdemaissa tarvitsee lisää kannustus- ta.

Korruptionraportti ja siinä kerrotut epäilykset olivat erittäin suuri kolaus koko järjestön maineelle. Euroopan neuvoston sääntöjä on näissä asioissa kiristetty, eikä minkäänlaista korruptiota sallita eikä pidäkään jatkossa sallia. Menettelytapa- ja käytännösääntöjä päivi- tettiin ja päivitetään jatkossakin. Yleiskokous on puhemiehille osoitetussa kirjeessä 7.5. kehottanut kansallisia parlamentteja, hallituksia ja poliittisia puolueita ryhtymään tarvitta- viin toimenpiteisiin.

Puheenjohtajisto on samalla perustanut ad hoc -työryhmän pohtimaan yleiskokouksen tulevaa roolia ja asemaa. Työryhmän seuraavassa kokouksessa, joka on kesäkuun viimei- sellä viikolla, keskustellaan säännöistä, käytänteistä ja parlamenttivaltuuskuntien valtakir- joihin liittyvistä asioista ja niiden mahdollisesta haastamisesta. Tärkeintä on nyt jatkossa, että asiat ovat kunnossa ja että varmistetaan, ettei enää toista kertaa pääse tällaista tapah- tumaan. Suomen valtuuskunta on lausunnossaan työryhmälle korostanut parlamentaarisen yleiskokouksen riippumattomuuden turvaamista sekä sen autonomisen aseman ja pluralis- tisen luonteen säilymistä. Kaikkien jäsenmaiden on kunnioitettava jäsenvelvoitteita. Eu- roopan ihmisoikeustuomioistuimen riippumattomuus on turvattava jatkossakin. Oikeusis- tuimien riippumattomuushan on yksi demokratian kulmakivistä. Suomi tukee ihmisoike- ussopimusjärjestelmän uudistamista, mutta me korostamme samalla, että uudistukset eivät saa missään tapauksessa vaarantaa Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen riippumatto- muutta ja arvovaltaa.

Sitten edessämme on myöskin nykyisen pääsihteerin, Thorbjørn Jaglandin, toimikau- den päättyminen ensi vuoden lokakuussa. Uuden pääsihteerin valintaprosessi käynnistyy syksyllä ja samoin Suomen EN-puheenjohtajuuskausi. Silloin on ehdokasasettelu, ja se päättyy 10. päivä tammikuuta ensi vuonna. Yleiskokous valitsee uuden pääsihteerin ensi vuoden kesäkuussa, ja uusi toimikausi alkaa hänellä 1.10.2019.

Kaiken kaikkiaan Euroopan neuvosto tekee arvokasta työtä. Nyt pitää vain jatkossa löy- tää keinot siihen, että myöskin ne perusasiat, jotka nimenomaan Euroopan neuvoston työ- listalla ovat — ihmisoikeudet, demokratia ja laillisen yhteiskunnan perusta — jatkossa pystytään turvaamaan mahdollisimman monessa jäsenmaassa. Tällä hetkellä näin valitet- tavasti ei ole, eli työsarkaa riittää.

17.54 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Anttila avasi an- siokkaasti sitä, mitä Euroopan neuvoston yleiskokouksissa tapahtuu. Euroopan neuvoston työ on erittäin tärkeää myös Suomelle, ja meillä on hieno mahdollisuus tulevan puheenjoh- tajakauden myötä edesauttaa myös meille tärkeitä tavoitteita.

Mutta tilanne on tosiaan haastava. Kyseessä eivät ole enää edes korruptionepäilyt, vaan korruptio, jota Euroopan neuvostossa on pitkään harjoitettu, on tullut räikeästi esiin, ja sii- hen on kuulunut myös suomalainen henkilö, eli tämä on sikäli meitäkin lähellä. On ollut nähtävissä ainakin näin ensimmäisen kauden Euroopan neuvoston yleiskokousjäsenen nä- kökulmasta, että tietyt maat, jotka eivät välttämättä jaa samaa käsitystä ihmisoikeuksien universaaliudesta, käyttävät Euroopan neuvoston yleiskokousta myös omien tavoitteiden-

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

sa edistämiseen ja ennen kaikkea omien rikkeidensä valkopesuun. Mielestäni tällaiseen pitäisi puuttua nykyistä tiukemmin.

Hyvä esimerkki on se, että maat, jotka on liitetty nyt myös näihin lahjusskandaaleihin, ovat myös niitä maita, joissa on tapahtunut räikeitä ihmisoikeusloukkauksia. Samaan aikaan kun Venäjä on asettautunut Euroopan neuvoston yleiskokouksen toiminnan ulkopuolelle sen jälkeen, kun heille asetettiin sanktioita Krimin miehityksen johdosta, on ollut nähtävillä kasvava määrä sellaisia puheenvuoroja, joissa Venäjällä kyseenalaistetaan koko Euroopan ihmisoikeussopimuksen merkitys ja siinä pysyminen. Vaikka tilanne erityisesti Venäjän ja EU:n välillä on hankala, olisi jotenkin erityisen tärkeää, että me pystyisimme pitämään huolta siitä, että esimerkiksi Euroopan ihmisoikeussopimuksessa pysyisivät myös sellaiset valtiot kuten Venäjä. Me emme toki sitä asiaa päättää, mutta me voimme toivottavasti olla fasilitoimassa keskusteluja eri suuntiin. Toinen esimerkki on Turkin mukaantulo Euroopan neuvoston yleiskokouksen toimintaan juuri silloin, kun Turkin hallinnon autoritäärisyyden määrä lähti selkeään kasvuun ja oli tämä vallankaappausyritys, joka Turkissa tapahtui, ja se on heijastunut monin tavoin Euroopan neuvoston toimintaan.

Nostaisin vielä viimeisenä asiana sen, että Suomella on perinteisesti ollut paljon annettavaa näissä kysymyksissä. Yksi keskeinen Euroopan neuvoston yleiskokouksen pysyvistä asialista-asioista on naisiin kohdistuvan väkivallan torjunta ja siihen liittyvä työ, ja tämä on myöskin tietenkin Suomen kehityspolitiikan kannalta keskeinen linja. Meidän kannattaisikin ehkä terävöittää tätä roolia ja samalla kiinnittää huomiota myös siihen, että meidän omassa kotipesässämme on parannettavaa. Suomi on edelleen varsin väkivaltainen maa, kun puhutaan naisiin kohdistuvasta väkivallasta.

17.57 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Euroopan neuvosto tuntuu olevan hyvin haasteellisessa tilanteessa tällä hetkellä. Ulkoasiainvaliokuntaan olemme saaneet siitä tietoa. Edustaja Vanhanen, ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja, esittelikin näitä keskeisiä kohtia, mitä sieltä on tullut esiin.

Yhtenä asiana haluan kuitenkin nostaa keskusteluun sen, mikä mainitaan niin täällä raportissa, kertomuksessa, kuin sitten ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä, eli Euroopan neuvoston ja Venäjän välisen suhteen. Se ei kyllä pitkässä juoksussa eikä lyhyemmässäkään juoksussa tiedä hyvää, että keskusteluyhteys Euroopan maiden ja Venäjän välillä huononee. Päinvastoin, sitä vuoropuhelua pitäisi pystyä lisäämään, jotta juuri näihin ihmisoikeuskysymyksiin, joihin edustaja Parviainen tuossa viittasi, pystyttäisiin saamaan parannusta ja ylipäätään parantamaan kehitystä ja turvallisuusympäristöä, kaiken kaikkiaan näitä asioita.

Tiedän, että edustaja Anttila on Suomen valtuuskunnan varapuheenjohtajana tehnyt hyvää työtä Euroopan neuvostossa, mutta haluaisinkin oikeastaan kysyä: Mitä olisi tehtävissä? Kuinka Suomi pystyisi parantamaan tätä keskusteluyhteyttä? Se, että yleiskokous on päättänyt rajoittaa Venäjän parlamentaarisen valtuuskunnan osallistumisoikeuksia, kertoisi kyllä ainakin itselleni sen, että se vähentää vuoropuhelua ja ehkäisee kyllä myös näitten ongelmien ratkaisemista. Vaikka siellä taustalla on vakavia kysymyksiä, hyvin vakavia kysymyksiä, joita mekään emme luonnollisesti hyväksy, liittyen Ukrainan tapahtumiin, Krimin valtauksen ja niin edelleen, ihmisoikeuskysymyksiin ja niin edelleen, niin ilman keskustelua, ilman näitten solmujen avaamista ja ilman näitä kanavia, jollainen esimerkiksi Euroopan neuvosto on, niiden pöytien ympärillä käytävää keskustelua, nämä eivät voi myöskään ratketa. Minkälaista keskustelua siellä näistä asioista on käyty?

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

17.59 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Täällä puhutaan Euroopan neuvoston parlamentaarisen kokouksesta ja sen toiminnasta, mutta muistuttaisin kansanedustajia myöskin siitä, että siellä Euroopan neuvostossa on myöskin kunta- ja aluepäättäjistä koostuva luottamuselin, joka kokoontuu kaksi kertaa vuodessa. Sillä on periaatteessa aivan samankaltaiset toimintaperiaatteet kuin tällä parlamentaarisella yleiskokouksella.

Nyt kun Suomelle sitten tulee puheenjohtajuus marraskuussa noin puolen vuoden ajaksi, niin on mielestäni tärkeää, että ministerikomitea, parlamentaarinen yleiskokous ja myöskin tämä kunta- ja aluepuolen parlamentti tekevät yhteistyötä näiden tilaisuuksien järjestämisessä. Meillä on kaikilla agendalla oikeusvaltio, sananvapaus, ihmisoikeudet, vallan kolmijaon tärkeys, erityisesti tuomioistuinten riippumattomuus ja tämäntyyppiset asiat. Molemmat kamarit Euroopan neuvostossa ovat myöskin kohdanneet niitä ongelmia, mitä on tullut siitä, että Venäjältä evättiin äänestys-oikeus, minkä seurauksena he eivät sitten osallistu enää jäsenmaksuihin. Toinen on sitten Turkki, joka on siirtynyt siitä suurmaksajan roolista pienemmän maksajan rooliin. Kaikki tämä tietysti aiheuttaa vähän päänvaivaa siinä, mihin Euroopan neuvosto tulee sitten keskittymään jatkossa. Itse pidän kuitenkin tärkeänä sitä, että toimintaa ylläpidetään edelleen, vaalitarkkailuja suoritetaan ja näitä perustehtäviä viedään edelleen.

Mutta kuten alussa totesin, niin toivon, että sitten kun marraskuussa tämä Suomen puheenjohtajuuskausi alkaa, voimme yhteistyössä toimia näiden tilaisuuksien järjestämiseksi ja ja myöskin näiden tärkeiden periaatteiden ylläpitämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa ja keskusteluissa.

18.01 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Laajemminkin tällä hetkellä on tilanne, jolloin nämä kansainväliset monenväliset instituutiot ovat kärsimässä tai menettämässä sitä arvostusta ja toimintakykyään, mitä niillä on ollut. Tietysti Suomelle pienenä maana on äärimmäisen tärkeää se, että me pystymme olemaan aktiivisesti mukana näissä monenvälisissä kansainvälisissä toiminnoissa. Sen takia on tietysti erityisen valitettavaa kuulla, että myös Euroopan neuvostossa, joka nyt on ikään kuin tämä meidän oma eurooppalainen yhteistyöelimemme, on sielläkin näin paljon näitä haasteita tällä hetkellä ja myöskään Euroopan maissa nämä perusasiat liittyen ihmisoikeuksiin, demokratiaan ja oikeusvaltioperiaateeseen eivät ole lainkaan itsestäänselviä tänä päivänä.

On hyvä kuulla, että Suomen valtuuskunta on ollut siellä aktiivinen ja painottaa ennen kaikkea näitä asioita, painottaa naisten oikeuksia, painottaa sananvapauden toteutumista, ja nämä ovat kyllä asioita, joista täytyy koko ajan pitää ääntä. Ne eivät ole mitään itsestäänselvyksiä. Me ehkä joskus muutamia vuosia sitten ajattelimme, että varsinkin Euroopassa se on kaikille itsestäänselvyys, mutta kun tilanne ei tämä ole, niin niistä pitää jatkuvasti puhua.

On tärkeää, että meillä on näitä areenoita, missä me voimme käydä vuoropuhelua myös Venäjän kanssa. Tällä hetkellä näitä kansainvälisiä areenoita ei taida olla juuri kuin Arktinen neuvosto, missä Venäjä on aktiivisesti mukana. Kuitenkin jos jotain niin vuoropuhelua tarvitaan tässä maailmantilanteessa, jossa tuntuu, että nämä yksin ajattelevat johtajat, ovat ne sitten Venäjällä tai USA:ssa tai Pohjois-Koreassa, haluavat vain keskenään keskustella, jos sitäkään, mutta ennen kaikkea eivät halua laajasti ottaa siihen koko kansainvälistä yhteisöä mukaan. Toivon, että Suomen puheenjohtajakaudella me pystyisimme tarjoamaan niitä mahdollisuuksia tälle yhteiselle keskustelulle entistä laajemmin ja pystyisimme vahvistamaan näiden kansainvälisten instituutioiden asemaa.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

18.03 Olli-Poika Parviainen vihr: Arvoisa herra puhemies! Jatkan vielä oikeusvaltioperiaatteesta. Joissakin Euroopan neuvoston jäsenmaissa — viittaen nyt esimerkiksi niihin EU-maihin, jotka ovat olleet myös Euroopan neuvoston yleiskokouksen keskusteluissa paljon esillä, eli esimerkiksi Puolan median- ja sananvapauden tilanne ja oikeuslaitoksen tilanne ja toisaalta Unkarin politiikka näin parina esimerkkinä — haasteena on Euroopan neuvoston näkökulmasta se, että Euroopan unionikaan ei tunnu tällä hetkellä pystyvän puuttumaan näihin tilanteisiin. Tietenkin puoluejärjestelmä tekee sen, että EU-tason puolueet eivät ehkä halua lähteä omia niin sanotusti puoluetovereitaan toisissa maissa syyttämään, ja sitten ollaan päädytty tilanteeseen, jossa katsotaan kaikenlaisia kysymyksiä läpi sormien. Toivoisin, että tähän löytyisi jokin sellainen ratkaisu, että pystyisimme aidosti parantamaan kansalaisyhteiskunnan tilannetta myös Euroopan unionin sisällä mutta ennen kaikkea koko Euroopan neuvoston toimialueella. Tähän kannattaisi meidän puheenjohtajakausillamme, koska meillä on myös EU-puheenjohtajakausi tulossa, puuttua ja miettiä, minkälaisia pehmeitä keinoja voisi olla käytettävissä.

Vielä tähän dialogiin tai sen puutteeseen suhteessa Venäjään: Toissa vuonna Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunta kävi Moskovassa. Me ilmoitimme siitä, totta kai, etukäteen Euroopan neuvostolle ja kävimme keskustelua Venäjän kanssa, miten ylläpidetään dialogisuutta tilanteessa, jossa he eivät enää samoissa pöydissä ole läsnä. No, tämä ei välttämättä johtanut mihinkään sen suurempiin tuloksiin, mutta ainakin keskusteluyhteys on pysynyt auki. Ehkä tällaisia kannattaisi miettiä lisää nyt, kun meidän puheenjohtajakautemmekin tulee, huomioiden tietenkin sen, että meidän on pysyttävä siinä yhteisessä linjassa, joka on määrätty ja päätetty.

Ja viimeisenä: Edustaja Kauma, kun nostitte esiin tämän kunta- ja aluekokouksen, niin siihen toteaisin, että olisi todella tärkeää, että me saisimme sen profiilia kasvatettua myös Suomessa, koska meillä voisi olla paljon opittavaa myös siitä, miten alueellinen hallinto on järjestetty ympäri Eurooppaa ja ylipäättään Euroopan neuvoston toimialueella. Etenkin jos ja kun meidän maakuntamallimme menee eteenpäin, niin meillä on kyllä paljon keskusteltavaa tästä kumppaniemme kanssa. Ja sen lisäksi, että kävisimme tätä keskustelua siellä foorumeilla, niin myös Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan ja sitten tämän aluevaltuuskunnan kannattaisi käydä myös enemmän keskustelua yhdessä. Olette hyvin sitä toimintaa jo aloitelleetkin.

18.06 Sirkka-Liisa Anttila kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty erittäin hyvää keskustelua Euroopan neuvoston valtuuskunnan kertomuksesta.

Ensin edustaja Kaumalle annan kiitokset siitä, että teidän aikananne kunta- ja aluekomitean kanssa on aloitettu tiivis yhteistyö ja sitä jatketaan valtuuskunnan ja kunta- ja aluekomiteassa olevien edustajien välillä. Se on tärkeää, koska me toimimme samassa elimessä.

Sitten edustaja Savola puuttui hyvin tärkeään asiaan kysymällä, millä tavalla nyt sitten pidetään yhteyksiä Venäjään. Totuushan on se, että Venäjän edustajien valtakirjoja ei ole tänä vuonna tarkastettu, koska he eivät ole niitä tarkastettavaksi esittäneet vaan ovat pidättäytyneet tämän vuoden osalta Euroopan neuvoston toiminnasta lukuun ottamatta ministerikomiteaa, johon Venäjä osallistuu.

Olen ollut mukana niin pitkään, että muistan sen ajan, kun Venäjä oli niin sanottu kandidaatti eli jäsenmaaehdokas Euroopan neuvostolle. Siihen aikaan puhkesi Tšetšnian sota, ja silloin mietittiin kuumeisesti, mitä nyt sitten tehdään, koska tulevassa Euroopan neuvoston jäsenmaassa ei voi olla sotatila siinä vaiheessa ainakaan, kun liitytään neuvostoon.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Mutta silloinkin päädyttiin siihen, että jatketaan neuvotteluja ja seurataan tilannetta, koska on helpompi vaikuttaa venäläisten toimintaan, Venäjän politiikkojen toimintaan, kun on keskusteluyhteys, dialogi auki. Tämä oli ihan viisas ratkaisu, koska sen jälkeen sitten sota loppui ja Venäjä on ollut Euroopan neuvoston jäsenenä.

Itse lähdin siitä, että me olemme mukana siinä Euroopan unionin rintamassa, joka liittyy näihin Ukrainan pakotteisiin, ja siitä seuraavat sitten nämä ratkaisut, jotka on tehty Venäjän valtuuskunnan eli Venäjän kansanedustajien valtakirjojen osalta. Sitten kaiken lisäksi, äänioikeuden menettämisen lisäksi, heiltä vielä täysistunnon äänestyksessä vietiin oikeus olla komiteoiden puheenjohtajana, ja tämä oli se viimeinen niitti sille, että venäläiset edustajat tekivät tämän ratkaisun, että eivät ole tällä kertaa mukana.

Siellähän on nyt parhaillaan toiminnassa niin sanottu ad hoc -komitea, työryhmä, joka pohtii yleiskokouksen tulevaa roolia ja asemaa, ja siinä keskustellaan nimenomaan siitä, miten sääntöjä, käytäntöjä pitäisi muuttaa taikka kehittää parlamenttivaltuuskuntien valtakirjojen osalta. Tavoite tietysti on se, että pystyttäisiin ainakin luomaan dialogi — vaikka ei se jäsenyyteen sitten tulisikaan tässä vaiheessa, niin kuitenkin jatkuva dialogi Venäjän valtuuskunnan edustajien kanssa.

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja oli kutsuttu viime vuonna, kun meillä oli tämä Etyjin 40-vuotisjuhlakokous, sen jälkeen heti välittömästi tilaisuuteen Moskovassa, jossa silloinen duuman puhemies meidät otti vastaan. Senkin kokouksen päätteeksi totesimme, [Puhemies koputtaa] että kyllä pidetään suoria yhteyksiä yllä.

18.09 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Parviainen nosti esiin tämän kunta- ja alueyhteistyön tärkeyden erityisesti nyt, kun tuo sote- ja maakuntauudistus sitten aikanaan tulee voimaan. Toinen asia, missä se on myöskin tärkeä, on alaikäiset turvapaikanhakijat. On arvioitu, että heitä on lähtenyt viime vuosien kriisien aikana peräti miljoona Eurooppaan, ja heistä on kateissa useita tuhansia, ellei peräti kymmeniätuhansia, kukaan ei oikein tiedä sitä lukua, ja itse asiassa ne, keiden kontolle se lankeaa, ovat sitten alue- ja paikalliset viranomaiset. Se yhteistyö on todella tärkeää.

Sitten edustaja Mikkonen nosti esiin tämän Venäjä-yhteistyön tärkeyden. Tämä on todellakin ydinkysymys, sillä joissakin pöydissä on esitetty myöskin, pitäisikö Venäjä ja Turkki sulkea pois kokonaan tuolta Euroopan neuvostosta johtuen juuri näistä jäsenmaksuongelmista, jotta pystyttäisiin palaamaan näihin alkuperäisiin arvoihin, joita Euroopan neuvostolla on ollut. Mutta onneksi ne puheenvuorot ovat kuitenkin jääneet melko vähäisiksi, koska varmaan voimme kaikki jakaa kuitenkin sen käsityksen, että dialogin ylläpitäminen Venäjän kanssa on se kaikkein oleellisin asia. On kuitenkin niin vähän niitä erilaisia yhteistyömuotoja, mitä tällä hetkellä on ylläpidetty, että itse ainakin toimin niin, että pyrin pitämään yhteyttä ja pitämään yllä sitä, että Venäjä pidetään mukana siellä eikä sitä suinkaan ajeta pois.

18.11 Mikko Savola kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän edustaja Anttilaa tästä hyvästä selvityksestä, joka kuvaa nimenomaan sitä, mitä Euroopan neuvostossa on Venäjän suhteen tehty ja keskusteltu. Ja olen aivan samaa mieltä kuin edustaja Kauma siitä, että nimenomaan tämä keskusteluyhteys pitää pitää. Se, että suljetaan pää pensaaseen, keskustellaan vain samanmielisten kanssa, ei yleensä asioita edesauta, vaan avoin dialogi ja sitä kautta myös niihin epäkohtiin puuttuminen, sen ymmärtämyksen lisääminen ovat myös omiaan

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

parantamaan tilannetta. Mutta on hyvä, että asiasta on nyt joka tapauksessa keskusteltu, ja on hyvä, että Suomen valtuuskunta ajaa tätä keskusteluyhteyttä maiden välillä.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 8/2018 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

6. Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön Suomen valtuuskunnan kertomus Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnasta vuonna 2017

Kertomus K 9/2018 vp

Valiokunnan mietintö UaVM 5/2018 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö UaVM 5/2018 vp.

Keskustelu

18.12 **Matti Vanhanen kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Etyjin kohdalla pitää muistaa sen perustehtävä. Sen tehtävänä on pyrkiä vahvistamaan ja vakauttamaan Euroopan turvallisuutta, ja Etyjin periaatteet yhdessä YK:n peruskirjan kanssa muodostavat edelleen Euroopan turvallisuuden peruspilarin ja normatiivisen pohjan.

Ukrainan kriisi näkyi ulkoasiainvaliokunnan lausunnon mukaan myös Etyjin parlamentaarisen yleiskokouksen toiminnassa edelleen vuonna 17. Yleiskokouksen täysistunto ei esimerkiksi kyennyt yksimielisesti hyväksymään loppuasiakirjaa Minsk Declaration Venäjän äänestettyä sitä vastaan. Tämä kertoo tietysti siitä, että ongelmat ovat hyvin suuria. Mutta olen samaa mieltä siitä, mihin äskeisessä keskustelussa edustaja Kauma päätti puheenvuoronsa, että niissäkin asioissa, joista yhteisymmärrystä ei löydetä, on tärkeää, että tätä dialogia jatketaan. Ulkoasiainvaliokunta lausunnossaan pitää myönteisenä Suomen valtuuskunnan pyrkimyksiä tiivistää parlamentaarista yhteistyötä konfliktinratkaisupyrkimyksissä.

Tämän dialogin ja vuoropuhelun ohella valiokunta korostaa lausunnossaan Etyjin työssä järjestön kenttämissioiden tärkeyttä. Valiokunta on jo aiemmissa yhteyksissä kiinnittänyt huomiota Ukrainan mission henkilöstön turvallisuusriskeihin. Huoli on tältä osin edelleen aiheellinen, ja valiokunta pitää tärkeänä, että asiaan kiinnitetään huomiota henkilöstön turvallisten ja toimivien työolosuhteiden varmistamiseksi.

Sitten, arvoisa puhemies, Etyjin ja Euroopan neuvoston parlamentaarisilla yleiskokouksilla on sisällöllistä kosketuspintaa keskenään ja ulkoasiainvaliokunta pitää myönteisinä pyrkimyksiä tiivistää yhteistyötä ja vuoropuhelua Suomen delegaatioiden kesken tämän kosketuspinnan hyödyntämiseksi ja toiminnan sekä kannanottojen johdonmukaisuuden varmistamiseksi. Molemmissa yleiskokouksissa Suomen valtuuskunnat joutuvat käsittelemään ongelman juuriltaan hyvin samoja kysymyksiä, ja siksi tämän keskinäisen yhteistyön tiivistäminen myös täällä eduskunnan sisällä on tärkeää.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

18.14 Kimmo Kivelä sin: Puhemies! Ulkoasiainvaliokunnan mietinnössä ovat kiteytettyinä sanat ”Etyjin periaatteet yhdessä YK:n peruskirjan kanssa muodostavat Euroopan turvallisuuden peruspilarin ja normatiivisen pohjan”. Valtuuskunnan kertomuksessa sanotaan, että Etyjin toiminta nojaa perusarvoihin, joita ovat demokratia, oikeusvaltio ja ihmis-oikeudet, kuten ilmaisun- ja uskonnonvapaus.

Kun kysymys on Suomen valtuuskunnan kertomuksesta, niin haluan korostaa sitä, että Suomella on erittäin aktiivinen, innostunut ja osaava valtuuskunta. Ministeri Kanerva on rauhanvälityksen erityisedustaja, ja Etyjin kokouksissa voi kyllä sanoa, että ministeri Kanerva on Mister Etyj. Hänen arvostuksensa on huikean korkealla tasolla ja luonnollisesti myös hänen osaamisensa ja laaja-alainen verkostoitumisensa.

Edelleen, Suomen valtuuskunnan aktiivisuus on näkynyt siinä, että Suomen valtuuskunta on miltei poikkeuksetta järjestänyt kokousten yhteydessä oheistapahtumia, jotka ovat saaneet runsaasti vastakaikua ja arvostusta, ja edelleen suomalaiset ovat olleet aktiivisia osallistumaan vaalitarkkailuihin. Itse olin edustaja Raatikaisen kanssa Armeniassa viime vuonna vaalitarkkailussa, ja edustaja Raatikainen oli lisäksi viime vuonna edustaja Rossin kanssa Saksassa vaalitarkkailussa.

Kuten edustaja Anttila totesi Euroopan neuvoston kertomuksen käsittelyn yhteydessä, Euroopan neuvoston parlamentaarinen kokous joutuu valitsemaan uuden presidentin. Sama tilanne on edessä myös Etyjissä, sillä itävaltalainen puheenjohtaja Muttonen ei niin ikään uusinut parlamentin jäsenyyttään.

Ja kuten täällä Euroopan neuvoston kertomuksen käsittelyn yhteydessä todettiin liittyen Venäjään, niin vaikka viime kesänä yksimielisyyttä ei saavutettu Ukrainaan liittyvässä asiassa, on kuitenkin hyvä asia, että Venäjä on dialogissa mukana, ja tästä on hyvä kaikin tavoin pitää kiinni.

18.17 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Toimin viime kaudella Etyjin Suomen valtuuskunnassa ja viime viikolla sain tietää, että minut on taas nimitetty tähän valtuuskuntaan, ja olen oikein hyvilläni tästä asiasta.

Kuten edustaja Kivelä tuossa totesi, niin suomalaisia on arvostettu siellä. Esimerkiksi siinä tilanteessa, kun tuli tämä Krimin valtaus ja siihen liittyvät tilanteet, niin kyllä suomalaisia pyydettiin erilaisiin valtuuskuntiin ja tehtäviin, joissa sitä tilannetta lähdettiin ratkomaan, erityisesti tietysti edustaja Kanervaa, mutta myös muita henkilöitä. Meitä on aina arvostettu siinä, että meidän suhtautumisemme on neutraali mutta kuitenkin määrätietoinen silloin, kun pitää joitakin asioita lähteä korjaamaan.

Edustaja Vanhanen tuossa nosti esiin yhtäläisyyksiä ja kenties vähän eroakin Euroopan neuvoston ja Etyjin välillä. Siellä on hyvin paljon yhtäläisyyksiä, mutta yksi ero on tietysti suoraan turvallisuuspolitiikkaan liittyvä. Itse olin viime kaudella raportöörinä turvallisuuspolitiikan komiteassa. Aiheena oli asevalvontasopimusten päivittäminen nykyaikaan nyt, kun enää ei pelkästään perinteisin menetelmin sodita vaan on siirrytty hybridi-aikaan. Siinä mielessä myöskin nämä sopimukset, joita sitten noudatetaan jäsenmaiden kesken, tulee päivittää, ja olisi mielenkiintoista myöskin kuulla, millä tavalla näitä uudistuksia ollaan käytännössä lähdetty viemään eteenpäin ja ovatko maat sitoutuneita näihin.

Ja aivan kuten Euroopan neuvostossakin, pidän todella tärkeänä, että Venäjän kanssa ja myöskin noiden entisen Neuvostoliiton maiden, joita on siis enemmän kuin mitä on Euroopan neuvostossa mukana, kanssa pidetään dialogi hyvin aktiivisena.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 9/2018 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

7. Yleisradion hallintoneuvoston kertomus eduskunnalle yhtiön toiminnasta vuonna 2017

Kertomus K 10/2018 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 12/2018 vp

Ainoa käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 12/2018 vp.

Keskustelu

18.19 **Kimmo Kivelä sin:** Puhemies! Kuten tiedämme, Yleisradio on eduskunnan alainen ja eduskunnan valvonnassa toimiva julkisen palvelun yleisradioyhtiö. Käytännössä tätä tehtäväänsä eduskunta toteuttaa täysistunnossa valitsemansa Yleisradion hallintoneuvoston kautta, ja hallintoneuvoston tehtävänä on antaa eduskunnalle vuosittain kertomus yhtiön toiminnasta. Tässä mietinnössään liikenne- ja viestintävaliokunta nostaa aivan oikein fokuksesi Yleisradion riippumattomuuden tärkeyden, sen, että Yleisradio Oy säilyy riippumattomana niin poliittisesta vaikuttamisesta kuin yleensä vaikuttamisesta ja harkitsee itsenäisesti ja kriittisesti saamansa palautteen. Aika ajoin käydään keskustelua siitä, mitä oikeastaan tarkoittaa tämä, että Yleisradio on eduskunnan alainen. Luonnollisestikaan hallintoneuvosto ei puutu ohjelmapolitiikkaan tai toimituksellisiin ratkaisuihin.

Jokin aika sitten liikenne- ja viestintäministeriön toimeksiannosta julkaistiin tutkimus Yleisradion hallinnon ja ohjauksen kehityksestä 91 vuoden ajalta — Ylehen on siis perustettu 1926. Tämä tohtori Martti Soramäen, pitkäaikaisen yleläisen, tutkimus on äärimmäisen ansiokas, kiinnostava historiallinen katsaus, mutta ennen kaikkea tulevaisuuteen tähtävä. Ikään kuin punaisena lankana tohtori Soramäki toteaa, että 2000-luvulle tultaessa erilaisten parlamentaaristen komiteoiden sijaan syntyi eduskunnan omasta aloitteesta tulleita parlamentaarisia työryhmiä, joiden toiminta on ollut varsin hedelmällistä, viimeksi kansanedustaja Satosen johdolla toiminut työryhmä. Sen sijaan aiemmin nämä komiteat olivat varsin raskasrakenteisia ja niiden ehdotukset, jotka eivät suinkaan olleet yksimielisiä, eivät johtaneet oikeastaan mihinkään. Kun hallintoneuvosto hyväksyy jatkossa Ylen strategian, on hallintoneuvostolla entistä paremmat mahdollisuudet päätöksentekoon. [Puhemies koputtaa] Tämä kuitenkin edellyttää hallintoneuvostolta ja sen puheenjohtajalta aktiivisuutta ja tehtävään paneutumista.

18.23 **Olli-Poika Parviainen vihr:** Arvoisa herra puhemies! Kun puhumme Yleisradion toiminnasta ja kun puhuimme äsken Euroopan neuvoston jäsenmaiden ongelmista, on aina hyvä muistaa, että samanlaiset kysymyksethän ovat aina uhkana Suomessakin. Eli meidän täytyy jatkuvasti olla valppaana siinä, että riippumaton ja hyvin toimiva Yle turvataan myös tässä maassa, erityisesti tällaisena aikana, jolloin informaatiovaikuttaminen on vali-

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

tettavan yleistä. Me olemme kaikki varmaan törmänneet siihen tahoillamme moneen otteeseen. Silloin korostuu se, että maassa on yleisradioinstituutio, joka kykenee tuottamaan olosuhteista huolimatta riippumatonta ja monialaista tietoa ja toisaalta myös palvelemaan eri väestöryhmiä kattavasti. Sen arvo nousee erittäin suureksi.

Tässä yhteydessä haluaisin puhua myös siitä, että viime aikoina olemme nähneet huolestuttavia uutisia, joissa puhutaan toimittajiin kohdistuneesta suoranaisestä vainoamisesta tässä maassa. Yleisradion toimittajat eivät välttämättä ole olleet ainoita, joita on vainottu. Meillä on useita toimittajia Suomessa, jotka ovat olleet vainon kohteena, ja kyse on siitä, että meidän tulisi tässä salissa löytää jokin keino puuttua tähän vainoon nykyistä tehokkaammin. Ei voi olla niin, että toimittajan täytyy muuttaa paikkakuntaa tai vaihtaa työtä sen vuoksi, että häntä vainotaan. Mielestäni tämä asia vaatii eduskunnalta jämerämpiä toimia. Eli samalla kun pidämme huolta Ylen monipuolisuudesta ja riippumattomuudesta, meidän tulee pitää huolta myös siitä, että median vapautta ei nakerreta ikään kuin takaoven kautta pyrkimällä rajoittamaan toimittajien työtä. Tämä on mielestäni ajankohtainen ilmiö juuri nyt.

Viimeisenä asiana nostaisin esiin sen, että kun puhutaan Ylestä suhteessa Suomen mediamarkkinoihin, niin Ylehän voi olla jatkossakin alusta, joka tarjoaa erilaisia mahdollisuuksia myös pienemmille suomalaisille yrityksille ja mediataloille ja tuotannoille, ja toisaalta esimerkiksi digitalisaatiopuolella Ylen tekemä työ on varsin edistyskellistä, ja se voi varmasti hyödyttää meitä kaikkia. Erityisesti tietenkin tällaisena aikana, kun raha on kovinkin tiukassa, on tärkeää myös se, että me takaamme kaikille suomalaisille pääsyn monipuolisiin sisältöihin, ja siksi esimerkiksi ilmainen Yle Areena on monille aivan kriittisen tärkeä.

18.25 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä näihin edellisiin puheisiin siitä, kuinka tärkeää on, että meillä on riippumaton Yleisradio, ja on äärimmäisen tärkeää, että tämä jatkuu tulevaisuudessakin ja että me varmistamme täällä eduskunnassa myös riittävän rahoituksen Yleisradion toiminnalle. Meillä on nyt jo monissa maakunnissa sellainen tilanne, että käytännössä on vain yksi media, yksi valtalehti, ja Yleisradion aluetoimitus on sitten se toinen, joka pystyy tuottamaan esimerkiksi uutistoimintaa, niin että vähän saadaan erilaisiakin näkökulmia uutisiin. Tämä on äärimmäisen tärkeää, sillä me tiedämme, että varsinkin sosiaalisessa mediassa käydään jatkuvaa taistelua eri totuuksista ja meillä on paljon syntynyt erilaisia valemedioita, jotka haluavat syöttää omaa vääristynyttä näkemystään. Pidetään sen takia huolta Yleisradion olemassaolosta, siitä, että se säilyy, pidetään huolta siitä, että sillä on riittävä rahoitus, ja pidetään huolta siitä, että se on riippumaton ja me poliitikot emme ohjaile sitä, mitä Yle voi kirjoittaa tai uutisoida.

Tässä kohdassa haluan myös kiittää hallitusta siitä, että se antoi lisäbudjetissaan tämän kertaluontoisen lisärahoituksen STT:lle, koska se on myös yksi uutistoimisto, joka pystyy tuottamaan valtakunnallisesti uutisia, ja mitä enemmän meillä on näitä riippumattomia uutistoimistoja, sen parempi se on meidän tiedonvälityksemme kannalta.

Itse asiassa tähän voisin ehkä vielä sanoa sen, että sen lisäksi, että meidän täytyy varmistaa tämä riippumaton tiedonvälitys, tulee entistä tärkeämmäksi tänä päivänä se, että meillä on riittävää mediakasvatusta ja kriittistä suhtautumista mediaan ja sitä opetetaan meillä jo koulussa nuorille ja lapsille. Tämä on yksi osa sitä, että meidän mediakenttämme pysyy riippumattomana ja luotettavana ja voimme oikeasti uskoa niihin uutisiin ja tiedämme, kun katsomme, kuka ne on tehnyt, että täältä saadaan luotettavaa informaatiota.

Pöytäkirja PTK 63/2018 vp

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 10/2018 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

8. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 12.6.2018 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.28.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola